

"Şaneyên veşartî" ... serkêşên stratejîya DAIŞ`ê ya şerî ji bo vejandina "Xîlafetê"

"Gelek sedemên sîyasî, aborî û civakî yên terorê hene, lewra şerê li dijî şaneyên veşartî yên rêxistina DAIŞ`ê û rêgirtina li ber vegera wê pêwîstîya xwe bi terxankirineke sîyasî û aborî, her wiha çare û stratejîyeke gişgir heye"

Mistefa Mistefa – Lêkoler li Navenda Fîratê ya Lêkolînan

2015

Rizgarkirina bajarê Kobaniyê
ji hêla YPG û YPJ`ê ve

2014

Berfirehbûna desthilata rêxistinê
û ragihandina "Dewleta Xîlafetê "

2013

Bidawîkirina girêdana
xwe bi "Qaidê"re

2017

Rêxistinê bajarên mezin
ji dest dan

2011

Derbasbûna bo Sûriyayê

DAIŞ.. Ji dema derketiye heta li Baxozê têk çûye

2018

Hikûmeta Şamê dest datîna
ser deverên dawîn li başûrê welêt

2006

Damezirandina qaşo
"Xîlafeta Îraqê"

2019

QSD`ê têkçûyîna
DAIŞ`ê li Baxozê ragihand

2004

Li Îraqê derket

Hemû mafên weşanê ji bo Navenda Firatê ya Lêkolînan parastî ne 2024 ©

Navenda Firatê ya Lêkolînan

Sazîyeke lêkolînan a serbixwe ye, giranîyê dide mesele û dozên siyasî, aborî û fikirî yên girêdayî herêma Rojhilata Navîn û Sûrîyayê bi giştî, û herêmên Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê bi taybet.

[/https://firatn.com](https://firatn.com)

alfiratn@gmail.com
Qamishli – Syria

Kurtenaverok

Ev lêkolîn qonaxa piştî têkçûyîna erdnîgarî ya rêxistina Dewleta Îslamîk li Îraq û Şamê li ser destê Hêzên Sûrîyaya Demokratîk (QSD) û Hevpeymanîya Navdewletî di Adara 2019`an de digire nava xwe. Di naveroka xwe de girîngîyê dide stratejîya ku rêxistina DAIŞ`ê li Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê dimeşand, ew jî piştî ku gelek herêmê û rûber li Îraq û Sûrîyayê ji destê wê derketin. Ev stratejî xwe dispêre danezana bi navê "Xezewat Îztinzaf" ku di bingeha xwe de piştî xwe bi şaneyên veşartî yên bi ser rêxistinê ve û li tevaya herêmê berbelav in xurt dike (Beşa Yekem).

Li rex wê, ev lêkolîn gelek faktorên ku hiştin û hîna jî dihêlin rêxistin ber bi pêş ve biçê bi ronî dike, ev faktorên ku dibin xalên lawaz û derfet da ku şaneyên rêxistinê bi kar bînin, çalakîyên xwe li dar bixin û operasyonên xwe yên terorîst bi cih bikin. Li milekî din, lêkolîn sîyast û stratejîya QSD û Hevpeymanîya Navdewletî ya derbarê şerê li dijî DAIŞ`ê, piştî têkçûyîna wê ya leşkerî sala 2019`an, jî dinirxîne, heta ku di dawîyê de digihêje hin encam û qewêtîyan li gorî tiştî di naverokê de hatîye (Beşa Duyem).

Pêşgotin

Pêwîstîya qonaxa piştî têkçûyîna rêxistina DAIŞ`ê ya leşkerî bi lêkolînkirina meseleya çawanîya danûstandina bi paşmahîyên vê rêxistinê li herêma Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê re heye, ev paşmahîya ku ji girtîyên rêxistinê, jin û zarokên wê yên li kamp¹ û navendên rehabîlîtasyonê² û bi taybet ji şaneyên wê yên veşartî pêk tê.

Têkçûyîna Dewleta Îslamî li Iraq û Sûrîyayê (DAIŞ) piştî rizgarkirina xala wê ya dawîn li bajarokê Baxozê yê Dêra Zorê li rojhilatê Sûrîyê di sala 2019an de, ji alîyê Hêzên Sûrîyayê Demokratîk (QSD) bi piştevanîya hevpeymanîya navdewletî ya li dijî DAIŞê, ne bidawîbûna kontrola wê rêxistinê li ser bakur û rojhilatê Sûrîyê bû, lê belê destpêka qonaxê nû bû, ku di hûrgilî, rewş, stratejî û çarçoveya xwe de ji qonaxa berê cuda

¹ Vegere: "Binpêkirinên rêxistina DAIŞ`ê li Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê- Danaşîna qanûnî û dadgehên taybet (Beşa Yekem)" – Navenda Firatê ya lêkolînan: <https://firatn.com/kur/?p=2494>

² Vegere: Zarokên DAIŞ`ê li kamp û navendên rehabîlîtasyonê.. (Metirsî, kêşe, û rêyên çareserîyê) – Navenda Firatê ya lêkolînan: <https://firatn.com/kur/?p=2461>

bû, ew jî dema ku DAIŞ di asta herî bilind ya hêza xwe de bû. Qonaxek ku mirov dikare jê re bêje "veguhêz" ew jî ji ber ku encama veguheztina rêxistinê ji serkêşîyeke navendî ber bi serkêşîyeke ne-navendî û damezrandina tora têkilî û ragihandinê di nav sîstemeke nerm de ye. Bi vê yekê êdî "Serkeftina giştî" ya ku ji hêla serokê berê yê Dewletên Yekbûyî yê Amerîkayê Donald Trump ve li dijî rêxistinê di sala 2019-an de hate ragihandin, dimîne xala destpêka şerekî ku ji şeş sal berê hesastir û tevlihevtir e.

Li nik wê, ew têkçûyîna erdnîgarî êdî bû xaleke guhêrbar a binghîn, çî di dîroka nêzîk a rêxistinê de, çî jî di sîyaseta QSD`ê ya li dijî DAIŞ`ê li herêmên Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê de, çimkî li vir DAIŞ`ê stratejîyeke nû ya li gorî rewşa qonaxa heyî pejirand, û di vê stratejîyê de piştî xwe bi şaneyên xwe yê veşartî ku li tevaya xaka Sûrîyayê berbelav in, nemaze li bakur û Rojhilatê wê, xurt kir. Vê yeka han hişt ku guhertin di taktîk û stratejîya QSD`ê de ya li dijî evan şaneyên ku bûne palpişt û serkêşa stratejîya DAIŞ`ê ya di ber vegeer û jinûvevejandina xeyalên "Xîlafetê" encam bide.

Li gorî tiştî me li jor gotî, di vê lêkolîna ku beşek ji rêzelêkolînên navenda Firatê yê derbarê dosyaya rêxistina DAIŞ`ê li Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê ye, me guhertinên hevwestî ragihandina têkçûyîna erdnîgarî ya rêxistina DAIŞ`ê, û veguhertinên di stratejîya wê şerî de bi ronî kirin, di serî de jî ragihandina "Xezwat El-Îstinzaf". Her wiha, em balê dikişînin ser taktîk û planên şaneyên veşartî yê ji bo vejandina rêxistinê û piştgirîkirina wê, ev şaneyên ku hemû faktor û rewşên navdewletî, herêmî û xwecihî bi kar tînin û çalakîyên xwe zêdetir dikin da ku xebatên şerî li dijî DAIŞ`ê asteng bikin û rê li ber têkçûyîna wê ya bi temamî bigirin. Di evan mijarên han de, me xwe spartîye hevdîtinên meydanî yê bi endamên girtîyên ên wan şaneyan ku li cem QSD`ê girtî ne, hemwestî wê, em li xwemukirhatinên hin şaneyên veşartî yê berê jî vegeerîyan. Her wiha me xwe spartîye hevdîtinên bi berpîrsên QSD`ê û Rêveberîya Xweser a herêma Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê re jî, li nik wê, em li hin raport, lêkolîn û madeyên çapemenîyê yê girêdayî mijara lêkolînê vegeerîyan.

Pirsgirêka Lêkolînê

Pirsa evê lêkolînê di çarçoveya destnîşankirin û beyankirina xeterîya şaneyên veşartî yên rêxistina DAIŞ`ê li Sûriyayê û bi taybet li bakur û rojhilatê wê digere. Ev herêmên ku di dema berfirehbûna desthilata DAIŞ`ê li Sûriyayê û Îraqê li jêr kontrola wê bûn, ev kontrolkirina ku di encama xebatên QSD bi piştevanîya Hevpeymanîya Navdewletî di Adara 2019`an de beravêtî bû, nemaze piştî ku çalakî û êrîşên şaneyên DAIŞ`ê li tevaya herêmê û cîhanê zêde bûn. Evê yeka han hişt ku şerê li dijî rêxistinê derbasî qonaxeke nû û aloztir bibe, çimkî rêxistinê di vê qonaxê de piştî xwe bi şaneyên xwe yên veşartî xurt kir ew jî di ber parastina hebûna û dirêjkirina temenê xwe de, ew jî di wextekî de ku gelek faktorên alîkar hebûn û di encamê de ev şaneyên han bûn bilokê bingehîn yê vegeza "Xîlafeta rêxistinê" careke din û ji nû ve.

Lewra, em dikarin bi kurtî pirsgirêka lêkolînê bi vê pirsê bingehîn zelal bikin: **Çawa şaneyên veşartî yên girêdayî rêxistina DAIŞ`ê dikarin bibin serkêşa stratejîya leşkerî ya jinûve-vejandina "xîlafetê", û gelo faktorên alîkar çi ne?**

Her wiha bi van pirsên din jî:

- Awayê stratejîya şerî ya nû ya DAIŞ`ê çilo ye?
- Çi girîngîya şaneyên veşartî di wê stratejîyê de ye?
- Gelo ti têkilî yan girêdan di navbera şaneyên veşartî û stûnên paşmahîya DAIŞ`ê yên din de hene, her wekî jin û zarokên li kampan û girtiyên li girtîgehan?
- Çawa herêmên sûrî yên li jêr dagîrkirina Tirkîyayê li bakur rojavayê Sûriyayê dibin deverên bi ewle ji rêxistina DAIŞ`ê re, û ji şaneyên wê yên li bakur û rojhilatê Sûriyayê re dibin palpişt?
- Çi faktorên xwecihî, herêmî û navdewletî hene ku ji bo bipêşveçûna rêxistinê û astengkirina xebatên şerê li dijî wê dibin alîkar?
- Gelo xebatên heyî yên QSD û Hevpeymanîya navdewletî li dijî şaneyên veşartî yên DAIŞ`ê têrê dikin an na?

Girîngîya Lêkolînê:

Girîngîya vê lêkolînê ew e ku beşek girîng ji paşmahîya mirovî ya DAIŞê li bakur û rojhilatê Sûrîyayê ronî dike ew jî şaneyên wê yên veşartî ye. Ev şane xaleke destpêkirinê ji bo projeya DAIŞê ya ji nû ve avakirina "xîlafetê" temsîl dikin. Di wextekî de ku civaka navdewletî ji ber alozî û pevçûnên li çaralîyê cîhanê diqewimin paşguh kirîye, ev alozîyên ku bi awayekî ji awayan dibin sedema bipêşveçûna rêxistina DAIŞê û zêdebûna çalakîyên şaneyên wê yên veşartî.

Armancên Lêkolînê:

- Zelalkirina stratejîya DAIŞê piştî têkçûyîna wê ya erdnîgarî sala 2019`an li Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê.
- Tezekirina li ser bidawînebûna rêxistina DAIŞê tevî ku serdestîya wê ya erdnîgarî nema.
- Lêkolînkirina çawanî, awa û çalakîya şaneyên DAIŞê yên veşartî li Sûrîyayê.
- Beyankirina girîngî û rola şaneyên DAIŞê yên veşartî di stratejîya wê ya nû de.

Rêbaza lêkolînê:

Di vê lêkolînê de, me rêbazeke wesfî û analîtîk pejirand, bi rêya destnîşankirina û pênasekirina taybetmendîyên şaneyên veşartî yên DAIŞê li Sûrîyayê, û ravekirina kar, çalakî û girîngîya wan di stratejîya rêxistinê de wekî ku di rastîyê de heye. Her wiha bi rêya Şirovekirina faktorên ku wê ji hêla kalîteyî û hejmarî ve piştgirî dikin, û ravekirina taybetmendîyên wê, cewherê fonksiyona wê, û cihê wê, li ser bingeha lêkolîneke meydanî û serjimarîyên ku xwe dispêrin çavkanîyên vekirî û girtî.

PLansazîya Lêkolînê:

Beşa Yekem: Stratejîya DAIŞê ya şerî piştî ketina "Xîlafetê" li Sûrîyayê

Xala Yekem: Guhetina stratejîya DAIŞê ya şerî

Yek: Şaneyên DAIŞ`ê yên veşartî û tevgera wan li Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê

Du: Pejrandina "Xezwatên Îstinzafê"

Sê: Êrîşa li ser "Zindana Xiwêranê"

Xala Duyem: Têkilîyên di navbera şaneyên veşartî û stûnên din ên paşmahîya DAIŞ`ê

Yek: Têkilîyên di navbera şaneyên veşartî û malbatên rêxistinê yên li kampan

Du: Şanyên veşartî fermanên xwe ji herêmên li jêr dagirkerîya Tirkîyayê werdigirin

Beşa Duyem: Faktorên bi vegera "Xîlafetê" re alîkar

Xala Yekem: Faktorên herêmî-navdewletî

Yek: Ragihandina amerîkî ya jinaçûyîna bi temamî ya rêxistinê sala 2019`an û derketina nexweşîya Coronayê

Du: Şerê Ukrayînî-Rûsî

Sê: Êrîş û binpêkirinên berdewam ên dewleta Tirk li dijî herêmên Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê

Çar: Şerê li Xezayê

Xala Duyem: Faktorên Navxweyî

Yek: Derengmayîna çareserîya sûrî (dabeşbûna Sûrîyayê bo herêmên hegemonî hişt tevgera şaneyan hêsan bibe)

Du: Derxistina fitine û pevketinên mezhebî

Sê: Netêrbûna xebatên li dijî terorê

Dumahî: Encam û qewêtî

Beşa Yekem:

Stratejîya DAIŞ`ê ya şerî piştî ketina "Xîlafetê" li Sûrîyayê

Dewleta Îslamî ya Iraq û Şamê (DAIŞ), ku di lîsteya terora navdewletî de ye, ji destpêka xwe ve hem li Sûrîya û hem jî li Iraqê taktîkên şerê êrîşkar dimeşand û heta radeyekê dikarî li ser lingê xwe bimîne, îcarê sala 2015an deverên berfireh ên her du welatên navborî kontrol kirîye. Lê, di destpêka sala 2016an de, rêxistinê nedikarî kontrola xwe berfireh bike û êdî hino hino bajarên mezin ji dest didan her wekî bajarê Mûsilê li Iraqê û Reqa (ku wekî paytexta xîlafetê dihat naskirin) li Sûrîyayê di sala 2017an de. Ev yek bû sedem ku rêxistin bikeve qonaxeke tevlihev û nekarîna xurtkirina hêza xwe, ku ev yek jî hişt ew stratejîyeke "paşveçûnê" qebûl bike, û ji bo berdewamkirin û parastina hebûna xwe, xwe bispêre şaneyên xwe yên veşartî. Bi vî awayî, têkçûna DAIŞê li cihê wê yê dawî li bajarokê Baxozê di sala 2019`an de nîşana dawîya kontrola erdnîgarî ya "xîlafetê" bû. Piştê rêxistinê stratejîyeke nû pejirand, li gorî şert û mercên guherbar û şîyanan xwe diguncand. Ev yek di dîroka rêxistina terorîst de bû destpêka qonaxek. Anku bi jidestdana kontrola xwe ya erdnîgarî, wê dev ji projeya xwe ya "xîlafetê" berneda, lê belê hemû şîyan û hêzên xwe ji bo ji nû ve ragihandina wê terxan kir. Ev yeka han ji bilî hebûna têkilî û danûstandinan di navbera van şaneyan û stûnên din ên paşmahîya DAIŞê de; mîna jin û zarokên di kampan de, endamên wê yên girtî, û serkirdeyên wê li bakur-rojavayê Sûrîyê.

Berîya em van têkilîyên han (Xala duyem) vekolin, em dê guhertina di stratejîya DAIŞ`ê de çêbûyî bikolin.

Xala Yekem: Guhertina stratejîya DAIŞ`ê ya şerî

Hilweşîna erdnîgarî ya DAIŞ`ê piştî şerê Baxozê hişt ku ev rêxistina terorsît rastî gelek fişaran were û berê xwe bide pejrandina stratejîyeke nû ku operasyonên leşkerî yên kevneşop û şerê çekdarî yê bi lêçûnên herî kêr û bidûrî şerê rasterast ê ku dê ji hêza wê ya qels zêde bixwe di

nava xwe de bihewîne, çimkî ev stratejîya han³ dê tenê xwe bispêre bikaranîna çekên sivik, di wextekî gelekî kurt de pêk were, rastî ti bersivdayînê neyê û bi awayekî bilez dê were encamdan.

Di vê xala ji lêkolînê de em dê bi korahî behsa şaneyên veşartî bikin, her wekî pênaseya wan, girîngîya hebûna wan ji DAIŞ`ê û hebûna DAIŞ`ê li Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê re. her wiha çawa ev şaneyên han bûna mîna zemîneke xurt ji vegeza DAIŞ`ê û xîlafeta wê re. ev yeka hank u di "Xezwat El-Îstinzaf" de belî bû û mînaka wê jî êrîşa li ser zindana Xiwêranê ya bajarê Heseke bû.

Yek: Şaneyên DAIŞ`ê yên veşartî û tevgera wan li Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê

Şaneyên terorîst: Ev têgiheke tê wateya çekirina komek ji kadroyên rêxistinî yên ku bi awayekî komî û ji bo armancekê yan zêdetir dixebitin û her yek ji wan xwedî roleke destnîşankirî ye. Ev rol di navbera peywira fikirî, darayî, çalak û neçalak de diguhere. Piranîya şaneyan ji ber sedemên ewlehî, lojîstîkî û torî ji komên piçûk ên heta 10 endaman pêk tên. Her şaneyek bi gelemperî girêdayî serkirdeyekî meydanî ye û dibe ku çend şane li heman herêmê bêyî hevpewendî hebin, tevî ku di rastîya xwe de girêdayî yek serkirdeyekî ne⁴.

Lê têgiha "Şaneyên veşartî" tê wateya komek an rêxistneke tundirew ku dişibehe "rêxistina El-Qa`îdayê", ji dûr ve ji bo armancekê dixebite. Ev şaneyên han bi dûrî lêveger û rêxistinên kevneşop ên teqlîdî kar dikin û ti formeke rêxistinî yan hizbî ya veşartî yan jî naskirî li xwe nagirin, ev yek dihêle ku xwe ji ber çavan bide alî û êrîşn herî tund bi awayekî azad û nerim pêk bînin. Her rêxistinek ji bo çalakîyên van şaneyan stratejîya xwe heye. DAIŞê stratejîyeke taybet heye, ku bi navên cûrbecûr wekî "gurên bi tenê", "alîgir" û "piştgir" hatiye binavkirin. Xeterîya wan ji şaneyên birêxistinî ne kêmtir e. Pêwendîya di navbera rêxistinên tundrew û şaneyên veşartî de ne têkilîyek xêzikî ya liberçav e ku tê de girêdana yekem an serîya yekem ji serîya sêyem were veqetandin. Lê belê, ew

³ مصطفى أمين عامر، "استراتيجيات داعش بعد انهيار جغرافية التنظيم"، موقع العين الإخبارية – آخر زيارة: 23 سبتمبر/أيلول 2024- الرابط: <https://al-ain.com/article/terrorism-geographically>

⁴ موقع اعتدال، الرابط: <https://etidal.org/reports/cells>

têkilîyek rêxistinî ya bi awayekî avahîsazî hev girtî ye. Ew komêk e ku heman îdeolojîya tundrew û rêkeftinên nenivîsandî⁵ parve dike.

Operasyonên QSD û hevpeymanîya Navdewletî li dijî DAIŞê heta radeyekê serkeftî bûne, ji sala 2019an û vir ve hejmara çekdar û operasyonên terorîst kêm kirine û hêza wê li herêmê sînordar kirine. Li gorî Neteweyên Yekbûyî, hejmara çekdarên DAIŞê "bi tevahî" - ango çekdarên ku bi rastî li Iraq û Sûrîyayê şer dikin an piştgirîyê didin rêxistinê - ji nêzîkî 14,000-18,000 di Sibata 2019an de daketîye 3,000-5,000 di Çileyê 2024an⁶ de. Wekî din, di vê heyamê de çar ji serkirdeyên rêxistinê⁷ û çend endamên payebilind hatine kuştin, di heman demê de êrîşên ku rêxistinê li Sûrîyayê îdîa kirîye salane⁸ ji (1,055) di 2019an de daketîye (608) di 2020an de, (368) di 2021an de, (297) di 2022an de, û (121) di 2023an⁹ de. Lêbelê, xetera vegera DAIŞê li Sûrîyayê bi giştî û li bakurê rojhilatê welêt bi taybetî hîn jî heye, nemaze bi hebûna hejmareke mezin ji şaneyên wê yê veşartî li herêmê.

Êrîşên ku rêxistinê li xwe girtine li gorî salan

⁵ محمد نعمة السماوي، "الخلايا النائمة والتقنيات المتطورة لصناعة الإرهاب"، دار الكتب التاريخية ناشرون، الطبعة الأولى، 2015-ص22.

⁶ Li gorî texmînên Ajansa Îstixbarata Parastinê ya Dewletên Yekbûyî yê Amerîkayê (DYA), di Tebaxa 2018an de li Iraq û Sûrîyayê heta 30,000 çekdarên DAIŞê hebûn. Jennifer Cafarella bi Brandon Wallace û Jason Zhou re - Vegera Duyemîn a DAIŞê: Nirxandina Serhildana Pêşerojê ya DAIŞê:

<https://2u.pw/yxYXGh5s>

⁷ Têkçûna vê rêxistinê bi kuştina serokê wê yê yekem, Ebû Bekir el-Bexdadî, ji aliyê hêzên Amerîkî ve di Cotmeha 2019an de di operasyoneke leşkerî ya Amerîkî de li Îdlibê, bakurê rojavayê Sûrîyayê, gihîşt lûtkeyê.

- Di Sibata 2022an de, Dewletên Yekbûyî kuştina serokê duyemîn ê rêxistinê, Ebû Îbrahîm el-Qureşî, ew jî li Îdlibê ragihand.

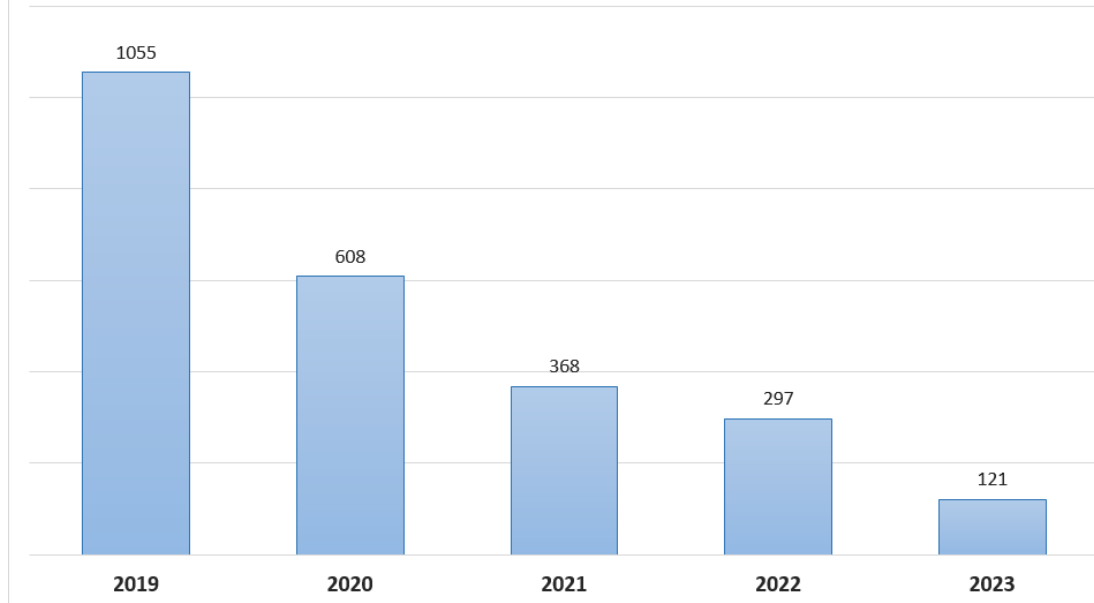
- Di sala 2022an de, rêxistina terorîst mirina serokê xwe yê sêyemîn, Ebû Hesên el-Haşimî el-Qureşî, piştrast kir, ku di pevçûnên bi çekdarên herêmî re li başûrê Sûrîyayê de mirîye.

- Di 3ê Tebaxa 2023an de, DAIŞê di tomareke dengî de mirina serokê xwe yê çaremîn, Ebû Huseyîn el-Huseynî el-Qureşî, di pevçûnên bi Heyet Tehrîr el-Şam (berê Cebhet el-Nusra) re li bakurê rojavayê Sûrîyayê ragihand.

⁸ Aaron Y. Zelin, Devorah Margolin - The Islamic State's Shadow Governance in Eastern Syria Since the Fall of Baghuz: <https://2u.pw/XtGQDYKg>

⁹ ديفورا مارغولين وكميل جابلونسكي، "بعد خمس سنوات على سقوط الخلافة، لا يزال الكثير كما هو في شمال شرق سوريا" الرابط: <https://2u.pw/OjnwVYw1>

الهجمات التي تبناها التنظيم حسب الأعوام

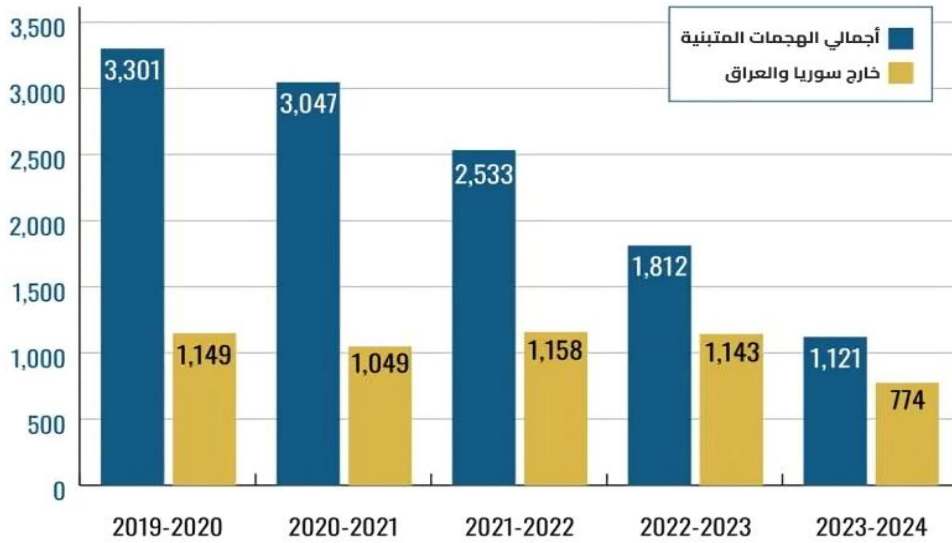
Wekî din, ev rêxistin li seranserê cîhanê çalak e. Ji Adara 2023an heta Adara 2024an, beşa medyayê ya navendî ya DAIŞê berpîrsîyarîya (1,121) êrîşan girt ser xwe. Li gorî daneyên ku ji hêla rêxistinê ve hatine weşandin, li gorî Enstîtuya Washingtonê ya ji bo Sîyaseta Rojhilata Nêzîk¹⁰, di van êrîşan de bi qasî 4,770 kes hatine kuştin an jî birîndar bûne.

Êrîşên ku "Dewleta îslamîk" li xwe digirtin li gorî salan

¹⁰ هارون ي. زيلين وإيلانا وينتر، "عام واحد على خريطة أنشطة تنظيم الدولة الإسلامية على الصعيد العالمي"، معهد واشنطن لسياسات الشرق الأدنى. آخر زيارة: 25 أغسطس/آب 2024- الرابط:

<https://www.washingtoninstitute.org/ar/policy-analysis/am-wahd-ly-khrytt-anshtt-tnzym-aldwlt-alaslmyt-ly-alsyd-alalmy>

الهجمات التي تبنتها "الدولة الإسلامية" حسب الأعوام

Lewra dixuye ku rêxistina "DAIŞ`ê tevî têkçûyîna xwe ya leşkerî sala 2019`an hîna çalak e û xwe li gorî rêbazên şerî yên li dijî wê tîn bikaranîn diguncîne. Di vê derbarê de, hikûmeta amerîkî destnîşan kir ku ew dûr nabîne DAIŞ careke din vegeer Sûrîyayê. Ji 14`ê Adara 2024`an DAIŞ`ê 84 êrîş li Sûrîyayê girtin ser xwe û ev asta bilind a êrîşan ji berîya niha di raportên wê de dihatin cudatir e. li rex wê, hîna endamên DAIŞ`ê pabendî jinûvevejandina "Xîlafeta" xwe ya herêmî ne, ev ji bilî bi dehhezaran ji alîgir û girtîyên wê yên ku çarenûsa wan ne dîyar û ev yek bixwe dihêle rewşa ne aram xerabtir bibe¹¹.

Eger em werin li hejmara mezin a endamên rêxistinê li Îraq¹² û Sûrîyayê binêrin û bidin ber çalakîya zêde ya şaneyên wê yên veşartî li Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê em dê bibînin ku karînen mirovî yên li cem rêxistinê piştî "Baxozê" gelekî bibandor nebûne, çimkî heta niha jî xebat, operasyonê û pêngavên QSD û Hêzên Ewlekarîya Hundirîn (asayîş) bi hevkarîya Hevpeymanîya Navdewletî li dijî wan şaneyên veşartî berdewam in. Di 16`ê Temûza 2024`an de Fermandarîya Navendî ya amerîkî (CENTCOM) ragihand ku rêxistina DAIŞ`ê ya terorîst çalakîyên

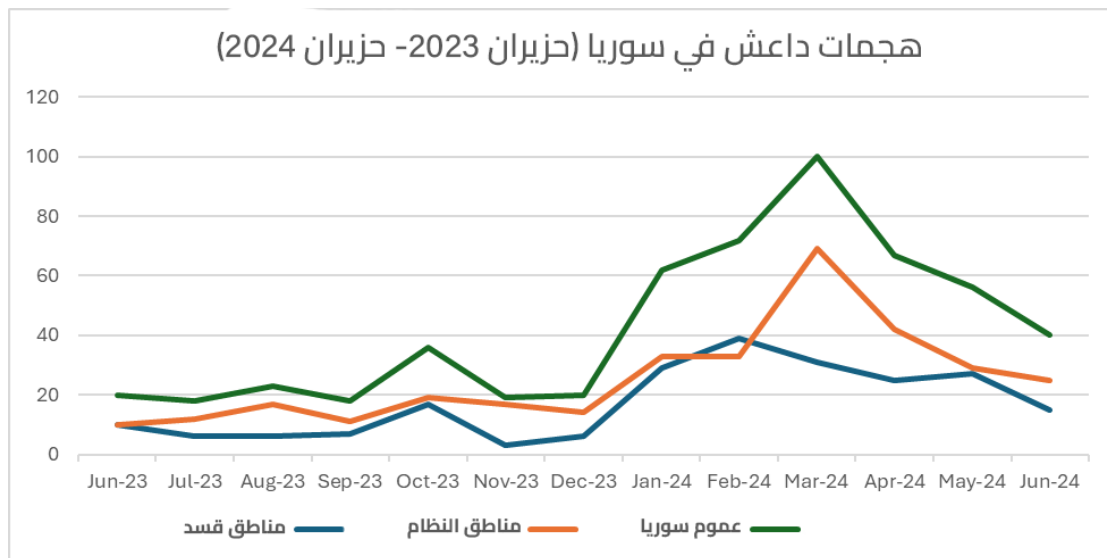
¹¹ ديفورا مارغولين وكميل جابلونسكي، "بعد خمس سنوات على سقوط الخلافة، لا يزال الكثير كما هو في شمال شرق سوريا" -الرابط: <https://2u.pw/OjnwVYW1>

¹² Ev ji bilî hêmanên ku DAIŞê li welatên din ên Rojhilata Navîn, Afrîka, Asyaya Navîn û Ewropayê bi kar anîye, ku faktorek piştgirîyê ji bo rêxistinê li Sûrîya û Iraqê pêk tînin, çî ji hêla piştgirîya darayî û lojîstîkî ve, an jî ji hêla piştgirîya mirovî û fikirî ve.

xwe yê leşkerî li Sûrîyayê û Îraqê duqat kirine, û piştî gelek salan ji têkçûyîna karînên¹³ wê, ev rêxistina han ber bi jinûvexweavakirinê ve diçe. Lê eger em werin li ser erdê binêrin em dê bibînin ku rewş ji daxuyanîya amerîkî xerabtir e, dibe ku ji ber Fermendarîya Navendî ya amerîkî tenê êrîşên ku DAIŞ digire ser xwe dihesibîne, lê weke tê zanîn û ji bo ku DAIŞ balê nekişîne ser armancên xwe yê jinûvevegerê, ji çend salan ve DAIŞ tenê çend êrîşên mezin li Sûrîyayê û Îraqê girtine ser xwe û qala yê din nekirîye.

Ji bo wê, jinûvevegera DAIŞ`ê li Sûrîyayê êdî li ber çavan e û li gorî CENTCOM`ê evê rêxistinê di navbera Hezîrana 2023 û Hezîrana 2024`an de 153 êrîş tenê li Sûrîyayê pêk anîne, lê li gorî şopandina êrîşên DAIŞ`ê bi giştî dîyar dibe ku hejmara wan êrîşan 551 êrîş li herêmên li jêr kontrola QSD û rejîma sûrî ne.

Li gorî daneyên li jêr, êrîşên DAIŞ`ê li Sûrîyayê sala 2024`an zêdetir bûne¹⁴

Gelek rapor, daxuyanî û lixwemukirhatinên şaneyên DAIŞê hene piştrast dikin ku hîn jî ew şîyanên xwe yê leşkerî diparêze û li Sûrîyê piştgirî werdigire. Êrîşên ku ji hêla şaneyên wê yê veşartî ve li herêmê têne kirin, tenê nîşanek e ku rêxistin xwe ji nû ve organîze dike û hêzên xwe kom dike da ku rastîyên nû hem li herêmê û hem jî li seranserê cîhanê

¹³ بيان القيادة المركزية للقوات المسلحة الأمريكية "سنتكوم": <https://2u.pw/UkSeV5FK>

¹⁴ Charles Lister - "CENTCOM says ISIS is reconstituting in Syria and Iraq, but the reality is even worse": <https://2u.pw/hR0uj0p8>

ferz bike, ya herî berbiçav vejandina tiştê ku jê re "Xîlafeta Îslamî" tê gotin e, nemaze li deverên bakur û rojhilatê Sûriyayê, ku qaşo bajarê Reqa paytexta "xîlafeta" wê bû. Ev hemû bi rêya şaneyên wê yên veşartî yên ku li hemû deverên bandorê li Sûriyê belav bûne, tê kirin.

Şaneyên veşartî jêrsazîya bingehîn a vejandina "Xîlafetê" ne

Hemû êrîş û operasyonên ku ji hêla şaneyên veşartî yên rêxistinê ve li bakur û rojhilatê Sûriyayê têne kirin, bi taybetî êrîşên li ser zindan û kampan, beşek ji planên berê yên rêxistinê ne, ku di sala 2021an de hatine plankirin, ew jî bi armanca daneberdan serkirde û endamên rêxistinê yên xwedî pisporî û tecrube di çêkirina teqemenîyan û pêkanîna operasyonên taybet de. Rêxistinê hêzên xwe seferber kirîye û endamên nû kom kirîye da ku tevî wê bibin, bi taybetî li çola Sûriyayê, lê hê jî kêmasîya endam û serkirdeyên xwedî ezmûna serkirdayetiye û rêxistinî heye. Ji ber vê yekê, xwe dispêre şaneyên xwe yên veşartî ji bo vegera xwe, ku di salên piştî têkçûna leşkerî ya rêxistinê di 2019an de hatibû plankirin¹⁵.

Li gorî lixwemkirhatinên şaneyên veşartî yên ku niha di destê QSDê de ne, rêxistin niha girîngîyê dide meseleya komkirina hejmareke baş ji endamên DAIŞê, dû re êrîşkirina ser zindanên¹⁶ ku endamên DAIŞê lê ne, û her wiha êrîşkirina ser kampên ku malbatên DAIŞê li Hol û Roj li bakur û rojhilatê Sûriyayê lê dimînin.

Ebdulrezaq Hemed el-Selame¹⁷, endamekî DAIŞê ku ji aliyê Hêzên Sûriyayê Demokratîk ve hatîye girtin, îdia dike ku şaneyên veşartî yên

¹⁵ Hevdîtinek bi berpîrsê ofîsa ragihandinê ya QSD, Ferhad Şamî, di 7'ê Temûza 2024'an

¹⁶ Di 29ê Tebaxa 2024an de, pênc endamên DAIŞê dema ku ji bo girtîgehekê li Reqayê dihatin veguhestin, revîyan. Hêzên Sûriyayê Demokratîk (QSD) û hevpeymanîyê du ji wan û serkirdeyekî ku revîyana wan hêsan kir girtin. Di bersivê de, daxuyanîyek ji Fermanarîya Navendî ya Amerîkayê û QSDê hat gotin ku armanca sereke ya DAIŞê azadkirina şervanên xwe yên niha girtî ye û bi vî awayî "DAIŞê vejîne". General Michael Erik Kurilla, fermanarê Fermanarîya Navendî ya Amerîkayê, got: "Zêdetirî 9,000 girtîyên DAIŞê li zêdetirî 20 navendên binçavkirinê yên QSDê li Sûriyayê mane, bi rastî û mecazî 'artêşa DAIŞê' di bin çavdêriyê de ye. Ger hejmareke girîng ji van çekdarên DAIŞê birevin, ev ê ji bo herêmê û derveyî wê gefek mezin be. Em ê bi civaka navneteweyî re bixebitin da ku van çekdarên DAIŞê ji bo pêvajoya dawî vegeerînin welatên wan ên resen."

<https://2u.pw/rGrvxfOY>: استكمال البحث عن سجناء «داعش» في الرقة بمساعدة استخبارات «التحالف»، الرابط:

¹⁷ Bi navê "Ebû Muaz" tê nasîn, ew plankerê du teqînan li bajarê Heseke bû di êvara Newrozê ya 2015an de, ku di encamê de 53 sivîl, piraniya wan jin û zarok bûn, hatin kuştin. Wî her wiha êrîşa li ser baregeha Hêzên Ewlekarîya Navxweyî li Qada Baytara li Heseke di 6ê Gulana 2015an de, ku di encamê

rêxistinê binesazîya bingehîn a vegera wê ne û ji bo êrîş û çalakîyên din ên li herêmê ew dikevin tevgerê. Endamê girtî bi bawerî dibêje, "Rêxistin hîn xilas nebûye," û ew şaneyên veşartî ne ku hebûn û berdewamîya wê biparêzin¹⁸.

Di derbarê meseleya ka şaneyên veşartî yê rêxistinê çawa çek, cebilxane, alav û pereyan bi dest dixin wî şirove kir ku berî rêxistin li Hecîn/Dêra Zorê têk biçe, Ebû Îbrahîm Elreqawî (kesê ku alîkarîya Ebdulrezaq Hemed kir ku tevî rêxistinê bibe) bi rêya tankereke sotemenîyê barhilgirek çekan şand û wan ew li çolê veşartin. Wî her wiha rave kir ku berî ew li deverên Şedadê û Dêra Zorê têk biçin, wan çek li deverên çolê veşartin, û her gava ku pêdivîya wan bi çekan hebûya, Ebû Îbrahîm wan ber bi cihên wan ve dibir. Derbarê pereyan de, ew dibêje ku ew ji pereyên li bankên Tirkîyê hatine razandin bi rêya şîrketên veguhastina pereyan ên wekî "Khawaja Company" û carinan jî ji Idlibê ji wan re tê şandin. Wî got: "Di nav kêmtirî salekê de, min zêdetirî 70,000 dolar wergirt"¹⁹.

Evî endamê bi navê "Ebdilrezaq Hemed El-Selame" nêzîkî 30²⁰ şaneyan ava kir, her şaneyek ji 4 heta 5 endaman pêk dihat, ku piranîya wan endamên rêxistinê bûn, ji herêma Dêra Zorê hatin derxistin û ber bi

de 16 endamên hêzê hatin kuştin, bi karanîna otomobîlek bombekirî û pênc xwekujan plan kir. Wî her wiha otomobîla bombekirî ya ku di 23ê Hezîrana 2015an de li çerxerêya Sinalco li Heskê teqîya, û teqandina mayînek ku wesayîtek leşkerî ya Hêzên Demokratîk ên Sûrîyayê li ser Rêya El-Xerafî hedef girt, ku di encamê de heşt şervan hatin kuştin, plan kir. Otomobîla bombekirî ya ku di 14ê Îlona 2015an de li nêzî çerxerêya Xeşman li bakurê bajarê Heskê dewrîyeyek Hêzên Ewlekarîya Navxweyî hedef girt, ji bilî pêkanîna zêdetirî şeş kuştinan, hejmarek sivil û karmendên Hêzên Ewlekarîya Navxweyî kuştin.

ANHA - الجزيرة - عشرات الهجمات في الحسكة و تفجير نوروز الحسكة مع العقل المدبر لتفجير نوروز الحسكة و عشرات الهجمات في الجزيرة - ANHA
18 خلال وجودها في السجن؛ أجرت موفدة قناة العربية مقابلة خاصة مع أحد عناصر داعش الموقوفين، تحدث فيها عن خلايا التنظيم النائمة في المنطقة. المقابلة موجودة في الرابط التالي: <https://www.youtube.com/watch?v=e0JsCv81S2A>
19 مركز توثيق الانتهاكات، اعترافات: خلية مولتها تركيا قامت بتنفيذ 20 عملية وتسببت بمقتل 200 شخص- الرابط: <https://vdc-nsy.com/archives/26250>

-المقابلة الاساسية للعنصر المعتقل والتي أجرتها وكالة أنباء هاوار موجودة على الرابط التالي:
<https://www.youtube.com/watch?v=o6QxruAFz34>

²⁰ Yek ji van 30 şaneyan şaneya Ebû Elî El-Biksî ye, ku di 29ê Kanûna Pêşîn a 2018an de li Dêra Zorê Merwan El-Fetih, hevserokê Encumena Qanûndanîyê ya Rêveberîya Xweser a Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê, kuşt. Her wiha di 21ê Çileyê 2019an de, di bin ferman, plansazî û çavdêriya Ebdulrezaq Hemed El-Selame de, ku ew jî beşdar bû, êrîşa xwekujî ya li dijî dewrîyeyeke hevpeymanîya navneteweyî li ser rêya Şedadîyê – Rêya 47 – pêk anî. [Li çavkanîya berê binêre.]

Tirkîyeyê ve hatin birin û piştire bi rêya herêmên di bin dagirkerîya Tirkîyeyê de ber bi herêmên Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê ve hatin şandin²¹.

Ebdulrezaq Hemed el-Selame piranîya şaneyên veşartî li herêmên Heseke, Şedad û Til Temir ên Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê bi rê ve dibir. Ew tekez dike ku wî hemû êrîşên ku ji nîvê sala 2018an heta girtina wî li van deveran hatine kirin, bi rê ve dibirin û plan dikirin, ev ji bilî dayîna agahîyên îstîxbaratî yên berfireh ji Ajansa Nûçeyan a Amaq a fermî ya rêxistinê re. Wî her wiha eşkere kir ku "Komîteya Şerîetê" ew wek cîgirê qaşo "Emîrê Dewleta El-Berakayê" tayîn kirîye, piştî ku wî operasyona ku dewrîyeya Hevpeymanîya Navdewletî kir armanc pêk anî, di wê êrîşê de şaneya wî ya bi nave "Ebû Elî Bêksî"²² jî beşdar bû.

Der barê mekanîzmaya çalakîyên şaneyan de, Ehmed Fewaz El-Rehman (24 salî), endamekî ewlehîyê di şaneyên veşartî yên DAIŞê de, ku niha ji alîyê Hêzên Sûrîyayê Demokratîk ve hatîye girtin, eşkere dike, "Di destpêkê de, me herêm dişopand û agahî berhev dikirin, û dûv re me êrîşî cih û mirovên hedefgirtî li bajarê Heseke, li bakur-rojhilatê Sûrîyayê dikir. Wekî din, me welatî û milkên wan bi hinceta ku wan zekat nedaye rêxistinê dikir armanc"²³.

Her wiha, Ehmed bi demançeyê ku ji şaneyên li herêmê yên ku bi rêkûpêk bi hev re têkilî datînin bi dest xistibû du sivîl li Heseke kuştin. her wiha dibêje ku wî baregeh û navendên QSD`ê yên li herêmê kirin hedef²⁴.

Rêbazên ku ji bo gefxwarin û destnîşankirina hedefan têne bikar anîn dikarin cûda bibin. Endamên rêxistinê dikarin agahdarîyên mohrkirî li ser derîyên mal an otomobîlên qurbanîyan daliqînin, ji bilî şandina peyaman bi rêya WhatsAppê²⁵.

²¹ Çavkanîya berê

²² Çavkanîya berê.

²³ Wekî ku di Mijdara 2023an de qewimî, dema ku Ehmed otomobîla welatîyekî li Heseke şewitand piştî ku wî welatîyî red kir ku zekatê bide şaneyên DAIŞê. Hevpeyvîneke Navenda Firatê bi Ehmed Fewaz El-Rehman re li navendeke ragirtinê ya QSD`ê, 6ê Hezîrana 2024an.

²⁴ Çavkanîya berê.

²⁵ "زكاة بالإكراه.. داعش يفرض الإتاوات على ميسوري الحال في دير الزور"، وكالة نورث برس، <https://2u.pw/tudditbp>

Hewldanên vegera DAIŞê tenê bi operasyonên wê yên terorîstî ve ne sînordar in. Wekî din, hewldanên wê yên tecnîdkirina leşkeran berdewam dikin her çend kontrola xwe ya herêmî winda bike jî. Tecnîdkirina ciwanan ji çar aliyên cîhanê bi têkçûna leşkerî ya rêxistinê re nesekinî. Berevajî vê, wergirtina leşkeran bêtir hevrêz û rêkûpêk bûye, û rêxistin niha şaneyên xwe li seranserê Sûrîyayê, heta li welatên cîran jî, hene ku kar dikin. Ev jî di wextekî de ku faktorên ku ew bikar tîne sûdê ji wan werdigirin peyda û hêsan in.

Li Libnanê, ku lê dixebitî, Ehmed di hevdîtina bi zilamekî ji Deraa re de, başûrê Sûrîyê, ku endamê Dewleta Îslamî bû, bi kesekî sêyem ê ji Qamişloyê, bakur rojhilatê Sûrîyê re hevdîtin kir. Bi rêya vî kesî, Ehmed dilsozîya xwe da rêxistinê û dû re çû Derayê. Der barê armancên xwe yên tevlihbûnê de, ew dibêje: "Min Dewleta Îslamî wekî aliyê herî guncaw û rast li Sûrîya û herêmê ji bo tevlihbûnê dît. Pêxember Muhammed gotîye: "Di her serdemê de mezhebeke Îslamî heye ku Misilmanan diparêze û ji bo wan şer dike". Rêxistin, berevajî "El-Qaîde" û "Talîbanê", bi dijminên neteweyê re, wek Amerîka, ku çavkanîyên herêmê talan dike, hevalbendî nekirîye"²⁶.

Hejmara mezin a operasyon û êrîşên ku ji hêla şaneyên veşartî yên rêxistinê ve li bakur û rojhilatê Sûrîyayê hatine kirin nîşan dide ku rêxistin dikare şîyan û derfetên wê ya berbiçav di lêgerîna xwe ya ji bo "vegera xîlafetê" de bikar bîne. Bi bikaranîna teknolojîyên herî nû, danûstandin di navbera serkirdeyên rêxistinê û şaneyên veşartî de berdewam dike. Her wiha, xuya dike ku kêmasîyên ewlehîyê û şert û mercên herêmî û navneteweyî hene ku rêxistin ji bo pêkanîna operasyonên xwe û berdewamîya çalakîyên xwe sûdê werdigire.

Bi kurtasî, xuya ye ku serkirdeyên DAIŞê bi piranî bi rêya peyamên li ser înternetê rênimayên giştî didin, ew jî li şûna fermanana rojane ji endam û alîgirên rêxistinê re li Sûrîyayê. Lewra dixuye ku ev rêxistin îro li ser du stûnan dixebite²⁷: bingehek zexm ji çekdarên tundrew ku di bin fermanarîyê de tevdigerin û êrîşên tevlihev pêk tînin, di heman demê

²⁶ Hevdîtinek li gel Ehmed Fewaz El-Rehman, di 6`ê Mijdara 2024`an de.

²⁷ "احتواء تنظيم الدولة الإسلامية الذي يظهر قدرة على البقاء في شمال شرق سورية"، 18 تموز/يوليو 2022 | تقرير الشرق الأوسط رقم 236، ص4.

de komeke mezintir, her çend nenavendî be jî, ji şaneyan êrîşên piçûktir û zêdetir pêk tînin, gel ditirsînin û karûbarên darayî bi rê ve dibin. Bi vî awayî, DAIŞê torên xwe yên ragihandinê yên ku herêmên cuda yên welêt bi hev ve girêdidin xurt kirine, rolên taybet dane şaneyên xwe yên li her deverê, çalakîyên xwe yên li her herêmê wekî xurtkirina çalakîyên xwe yên li herêmên din dibîne.

Bi gotineke din; Niha rêxistin dikare bibe du beşên sereke: beşek navendî ku li deverên ku ji bo rêxistinê û serkirdeyên wê yên asta yekem hawîrdorek ewle peyda dikin, wekî çola Sûrîyayê, ku ji hêla hêzên bi ser hikûmeta Şamê ve tê kontrolkirin, cih digire. Ev erdnîgarî rê dide rêxistinê ku hebûneke mezin ava bike, û hêsankarîya hêzên hikûmeta Şamê bi tevgerên rêxistinê re. Ji bilî herêmên opozîsyona Sûrîyê yên ku ji aliyê Tirkîyê ve têne piştgirîkirin li bakurê Sûrîyê, ku ji bo serkirdeyên rêxistinê hawîrdorek ewle pêk tînin. Firqeya duyem ji şaneyên belavbûyî li çend deverên bakur û rojhilatê Sûrîyayê pêk tê, ku bi wergirtina fermanan ji firqeya yekem wekî amûran bi awayekî serbixwe tevdigerin.

Bi vî awayî, DAIŞê herêm dabeşî sektoran kir, her yek ji wan xwedî şaneyên şer û serkirdeyên xwe bû. Şane bi gelemperî ji du heta pênc endaman pêk tên ku çekên sivik û teqemenîyan bi kar tînin. Çekdar li pêşîya fermandarê herêmî berpîrs in, û ew fermandar jî li pêşîya serkirdeyê herêmê berpîrs e. Şane bi zanebûn ji hev cuda dixebitin, da ku heke endamên şaneyekê werin girtin, ew agahî li ser şaneyek din nedin. Rewşên hevrêzîyê, wek mînak dema ku du an jî zêdetir şane ji bo destpêkirina êrîşekê li hev dicivin, xuya ye ku li ser asta sektorê têne birêvebirin.

Çekdarên DAIŞê hema bêje her tim nêzîkî baregeha xwe ya resen dimînin, bi taybetî yên li Reqa û kembera bajarî ya li Gelîyê Firatê yê Navîn. Şaneyên ku li deverên gundewarî yên wekî Kebş û Hezîma li bakurê Reqayê, an jî li Şedadê li başûrê Heseke dixebitin, di tevgerên xwe de nermtir in. Ev şane ji tevlihevîyek ji niştecihên herêmî -bi taybetî li Dêra Zorê- û koçberan -bi taybetî li Reqayê- pêk tên ku koçber rêjeyek girîng a çekdaran pêk tînin. Karbidestên ewlehîyê bawer dikin ku gelek ji van şaneyan li çolê ne ku sînorê parêzgehên Reqa, Heseke û Dêra Zorê ye, ji wir jî ber bi başûr ve diçin da ku êrîşan bidin destpêkirin.

Serkirdeyên şane û sektoran jî li derveyî cihên ku çekdar li wir herî çalak in dijîn²⁸.

Di encamê de, armanca vê dabeşandina birêxistinê ya DAIŞ`ê ew e ku careke din li ser lingê xwe bisekine û rûberên berfireh vegehe jê kontrola xwe bi rêya xwespartina li "Xezweyên Îstinzafê".

Du: Pejrandina "Xezweyên Îstinzafê"

Piştî ku DAIŞê li Sûrîya û Iraqê rûberên berfireh ji dest da, şerên dijwar ên ku Hêzên Sûrîyayê Demokratîk (QSD), bi piştgirîya Hevpeymanîya Navdewletî, li dijî rêxistinê dimeşand, hiştin ku DAIŞ tarûmar bibe û serîbinîhev bibe. Gelek endamên wê hatin kuştin û gelekên din jî hatin girtin û dîlgirtin. Bi hezaran endamên wê û malbatên wan bi hev re li herêma Baxozê²⁹ teslîm bûn. Lê belê, di 29ê Nîsana 2019an de, nêzîkî mehek piştî Şerê Baxozê, tomarkirinek vîdyoyî ya rêberê DAIŞê Ebûbekir eEl-Bexdadî³⁰ hate weşandin, û tê de wî ji peyrewên xwe xwest ku stratejîyek nû li gorî rewşa heyî ya rêxistinê bimeşînin, û rêbazek bi navê "êrîşên ji holê rakirinê (Xezwat Îstinzaf)" qebûl bikin. Bexdadî got, "Şerê me di hemû astan de şerê westandin û bipaşxistinê ye". Xetên vê stratejîyê bi ragihandina destpêkirina operasyonên bi navê "Êrîşên jiholêrakirinê" tê zanîn, ji aliyê rêxistina medyayî ya El-Bettar a rêxistinê ve di 1ê Hezîrana heman salê de derketin holê.

Ji ber vê yekê, hêdî hêdî bi hilweşîna "Xîlafetê", serkirdeyên DAIŞê bi awayekî sîstematîk planên awarte çêkirin, çekdar li deverên dûr bi cih kirin, embarên çekan ava kirin, û heta 400 milyon dolar xerc kirin da ku xwe wekî hêzek amade ji bo şerekî çekdarî amade bikin û ji nû ve organîze bikin. Bi gotineke din, ew bi awayekî sîstematîk ji rêvebirina dewletek bi mîlyonan kesan derbasî meşandina şerekî çekdarî yê ne wekhev bûn. Di Îlona 2018an³¹ de, berdevkê Pentagonê dema ku li ser amadebaşîya berdewam³² a DAIŞê ji bo şer nîqaş dikir, DAIŞ weke

²⁸ احتواء تنظيم الدولة الإسلامية الذي يظهر قدرة على البقاء في شمال شرق سورية، ص 21

²⁹ تقرير لموقع بي بي سي، آخر زيارة: 23 سبتمبر/أيلول 2024، الرابط: <https://2u.pw/fcs7zucG>

³⁰ وكالة رويترز، آخر زيارة: 23 سبتمبر/أيلول 2024، الرابط: <https://2u.pw/jMzq3gdK>

³¹ "ما بعد دولة الخلافة: الأيديولوجيا، الدعاية، التنظيم والجهاد العالمي"، مجموعة باحثين، مؤسسة فريديش ايبيرت، مكتب الأردن والعراق، 2021، ص 104.

³² Combined Joint Task Force-Operation Inherent Resolve Press Briefing By Col. Ryan via Teleconference

dijminekî "serhişk" bi nav kir û hişyarî da: "Ez ê vekirî bêjim DAIŞ hîn nehatiye têkbirin, û her çend di kêlîyên dawî yên armancên xwe yên xerab de be jî, ew hîn jî berdewam dike". Di Gulana 2019an de, generalekî brîtanî di hevpeymanîya dijî DAIŞê de cewherê şerê nû yê şikandina DAIŞê rave kir û got: "DAIŞ ji nû ve xwe di toreke şaneyan de birêxistin dike, û armanc dike ku serokên payebilind, rûspîyên gundan û personelên leşkerî hedef bigire da ku ewlehî û aramîya li Iraq û Sûrîyayê têk bibe. Çekdarên DAIŞê hîna jî hewl didin dewrîyeyên ewlehîyê bixin kemînê, teqemenîyên destçêkirî biteqînin û mirovan birevînin. Tevî şikestinên di kontrola xwe ya herêma de, ew kom hîn serkeftinan' bi dest dixin, û îdeolojîya wê mirovên ji çar alîyên cîhanê ber bi xwe dibe"³³.

Berî ku hegemonîya xwe li Sûrîya û Iraqê berfireh bike û "xîlafeta" xwe ragihîne, DAIŞ gelek caran stratejîyeke "jholêrakirinê" li deverên ku nikarîbû bi tevahî kontrol bike dimeşand. Piştî têkçûna xwe li "Baxozê" dîsa vegeherîya wê stratejîyê, û bi vî awayî vegere taktîkên şer ên berê yên rêxistinê û careke din kete qonaxa meşa ber bi "xîlafetê" ve, ew jî bi rêya xwespartina li rêbaza êrîşên vedizî, windabûn û veşartinê di çolê de; her wiha êrîşkarên xwekuj ketine nav refên hêzên rêkûpêk, li deverên hedefgirtî teqemenî bi kar anîne, û xwe di nav sivîlan de veşartine. Ev yek jî dihêle hêzên artêş û welatên ku di êrîşên DAIŞê de rastî taktîkên wiha hatine biwestin³⁴.

Ev êrîş ji hêla şaneyên komên piçûk ve têne kirin ku ji hêla endamên rêxistinê ve têne rêvebirin, û armanc û rêbazên êrîşê bi têkilîyek rasterast bi birêveberîya rêxistinê re dîyar dikin. Bi vî awayî, rêxistin li gelek cihan operasyonên fermî pêk tîne, komên mezin êrîşî hedefan dikin da ku balê ji armancên girîngtir bi dûr bixin. Ev taktîk bi gelemperî ji bo êrîşkirina li ser rêyên ku çend bajarokan, nemaze gundên piçûk, bi hev ve girêdidin tê bikar anîn. Bi vî awayî, ev taktîk, ku ji hêla rêxistinê ve bi rêya

from Baghdad, Iraq . وزارة الدفاع الأمريكية (2018). (بالإمكان مراجعة المصدر السابق ص105).

³³ Çavkanîya berê.

³⁴ "مرصد الإفتاء: "غزوات الاستنزاف" استراتيجية الدواعش للعودة إلى الخلافة المزعومة"، موقع دار الإفتاء المصرية، آخر زيارة: 22 أغسطس/آب 2024- الرابط: <https://cuts.top/HDHZ>

rojnameya wê ya fermî "El-Neba"³⁵ di hejmara xwe (185) de eşkere kir, xetera şaneyên veşartî yên di nav rêxistinê de eşkere dike³⁶.

Halê hazir DAIŞ vê yekê bi awayekî stratejîk dike û xwe dispêre cûrbecûrkirina operasyonên xwe yên li ser erdê li deverên ku lê belav bûye, ku ji hêla şaneyên piçûk ve têne kirin ku hejmara wan ji (3-10) kesan pêk tê, û di navbera bicihanîn, çavdêrîkirin, ewlehî û komên yedek de tên guhertin.

Armanca rêxistinê ji van operasyonan ew e ku zîrarên herî mezin bide hêzên dijmin, û bi sabotaj û wêrankirina çavkanîyên dabînkirinê û xetên ragihandinê yên di navbera sektorên wê de dest pê bike. Her wiha armanc dike ku windahîyên herî mezin bide alav û leşkerên dijmin her wekî hêzên piştgir û lojistîk yên operasyonên li dijî terorê da ku di dawîyê de moralê şervan û şerkeran bişkîne û bawerîya wan bi fermanîya wan a sîyasî û leşkerî lawaz bike³⁷.

Di vê derbarê de, êrîşa li dijî zindana Xiwêranê li bajarê Heseke, weke nimûneya evê stratejîya kevne-nû yak u DAIŞ li xwe girtîye di ber vejnadina "Xîlafetê" de, tê dîtin.

Sê: Êrîşa li ser "zindana Xiwêranê"

Êrîşa li ser zindana "Xiwêranê" Yek ji qonaxên herî girîng e û divê were berçavgirtin dema ku şîyan û karînen Dewleta Îslamîk (DAIŞ) piştî têkçûna wê li Baxozê têne lêkolînkirin, bi taybetî di warê karînen şaneyên wê yên veşartî û bandora êrîşên tinekirinê de. Ev êrîşa xeternak a ku di sala 2022an de li bajarê Heseke pêk hat careke din nîşan da ku rêxistin hîn jî xwedî şîyanên leşkerî yên girîng e û heke derfet were dayîn, ew dikare vegereke bihêztir bike. Êrîşê her wiha hevrêzîya berfireh û xeternak a di navbera şaneyên veşartî yên rêxistinê li herêmê, her wiha pêwendîyên di navbera endamên rêxistinê yên li girtîgehan, jinên wê yên li kampan û serkirdeyên wê yên li derveyî welêt de nîşan da.

³⁵ Hejmar li ser vê lînkê heye: <https://pastethis.to/GRHFD>

³⁶Çavkanîya berê.

³⁷مصطفى أمين عامر، "استراتيجيات داعش بعد انهيار جغرافية التنظيم"، موقع العين الإخبارية، آخر زيارة: 23 سبتمبر/أيلول 2024- الرابطة: <https://al-ain.com/article/terrorism-geographically>

Zindana Xwêranê li taxa Xiwêranê, li başûrê bajarê Heseke li bakur-rojhilatê Sûrîyayê ye. Ew yek ji mezintirîn zindanên bajêr e û ji alîyê Hêzên Sûrîyayê Demokratîk ve tê birêvebirin. Zindana ku jê re "El-Sîna'a" jî tê gotin, di sala 2017an de hatîye avakirin. Hejmara girtîyên wê bi qasî 4,000 tê texmînkirin³⁸; Di nav endam û serkirdeyên DAIŞê de, ku piraniya wan ji neteweyên Ereb û bîyanî bûn, û ji alîyê Hêzên Sûrîyayê Demokratîk di şerên li dijî rêxistinê de li bakur û rojhilatê Sûrîyayê, bi piştgirîya hêzên hevpeymanîya Navdewletî, di salên borî de hatine girtin.

Endamên DAIŞê yên ku di vê girtîgehê dedimînin carinan isîyanan li dar dixin û hewl didin ku birevin, ya herî dawî di nîvê Tebaxa 2021an de pêk hat. Girtîyan bi kolandina tunelan hewl da ku bi girseyî birevin, lê ev hewldan ji hêla rêveberîya girtîgehê ve hate pûçkirin.

Piraniya girtîyan serkirdeyên payebilind ên DAIŞê ne ku di dema kontrola DAIŞê ya li ser axa Sûrîyê de postên îdarî yan leşkerî girtine û xwedî pisporîya şer û zanistî ne. Ev yek ji sedemên sereke yê êrîşa rêxistinê li ser girtîgehê bû.

Di 20ê Çileyê 2022an de û bi plana serkirdeyê rêxistinê di hundirê zindanê de Nûredîn Bîrem³⁹ (Ebû Mihemed El-Ûrdînî) û bi hevahengîya bi şaneyên li dervî zindanê re, DAIŞê li derîyê sereke yê girtîgehê otomobîleke bombekirî teqand, û piştê êrîşeke sê-alî pêk anî. Wesayîtek bi çek û cebilxaneyê barkirî anîn girtîgehê da ku hewl bidin girtîgehê bixin bin kontrola xwe, û ev yek hevdemî êrîşeke din a li hundirê girtîgehê li dijî karmend û xebatkarên girtîgehê encam da.

Li gorî daxuyanîyeke QSD`ê⁴⁰ ya der barê vê êrîşa bi kalîte de, êrîş beşek ji êrîşeke berfireh bû⁴¹ ku demek dirêj hatibû amadekirin, "armanca wê vejandina rêxistina terorîst bû"⁴².

³⁸ RIC - The Battle of Heseke 2022: Timeline and Analysis: <https://2u.pw/bHps71mR>

³⁹ قيادي بداعش يكشف للعربية تفاصيل الهجوم على سجن غويران في سوريا. رابط التقرير:

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=-qJri3cSlxw>

⁴⁰ بيان القيادة العامة لقوات سوريا الديمقراطية بخصوص الهجوم الأخير لإرهابيي داعش على سجن الصناعة: [https://sdf-](https://sdf-press.com/?p=36152)

[press.com/?p=36152](https://sdf-press.com/?p=36152)

⁴¹ Di destpêka sala 2021an de, kovara serhêl a DAIŞê, El-Neba, belavokek bi sernavê "Em ê we ji bîr nekin" weşand, ku tê de gelek hewldanên ji bo azadkirina hevalên xwe yê girtî bi berfirehî rave kir.

⁴² "374" çekdarên DAIŞê yên ku beşdarî êrîşa li ser girtîgeha Sîna'a bûne, hem ji hundir û hem jî ji derve, di pevçûnan de hatine kuştin." Her wiha, 223 girtîyên DAIŞê winda ne, ku dibe ku di nav mirîyan de bin û li benda piştastkirina nasnameyên wan bin. Her wiha, 121 kesên din di şer de hatine kuştin, di nav

Çend çavkanîyan jî ragihandin⁴³ ku hin çekdarên DAIŞê piştî êrîşa li ser zindanê revîyan, û xwe di nav malên sivîlan de li taxa Xiwêranê⁴⁴ veşartin. Li vir, revandin zehmetîyên girîng ên ku di pêvajoya jiholêrakirina şane û bermahîyên DAIŞê de rû bi rû ne, eşkere dike, ku wan şîyanek berbiçav nîşan dane ku xwe li gorî şert û mercên ewlehîyê yê guherbar ên li herêmê biguncînin. Ferhad Şamî, berpîrsê ofîsa ragihandinê ya QSD`ê, dibêje ku "DAIŞê ji hebûna zindanê di nav bajêr de sûd wergirtîye. Ger zindan li cihekî dûr ji taxên sivîlan bûya, rêxistin nedikarîbû êrîşî wê bike û plana xwe pêk bîne"⁴⁵.

Bûyerên li zindan Xwêranê têkilî û danûstandna berdewam di navbera şaneyên veşartî û çekdarên DAIŞê yê zindanê piştrast kirin, û xetera heyî heta radeya tirsna ji vegera "xîlafetê" nîşan dan. Ev bûyerên tirsna ên li girtîgeha El-Sîna'a li taxa Xwêran a Heseke, tiştên ku di sala 2013an de qewimîn anîn bîra mirov, ew jî dema ku endamên DAIŞê êrîşî girtîgeha "Ebû Xureyb" li Iraqê kir, ku di encamê de zêdetirî 500 endamên DAIŞê hatin berdan. Ew êrîş bû sedema bilindbûna meteorîk a rêxistinê di navbera salên 2013 û 2014an de, kontrola wê li ser deverên berfireh ên Sûrîya û Iraqê, û piştî ragihandina damezrandina "Dewleta Xîlafetê"⁴⁶.

Bi vî awayî, eşkere ye ku ⁴⁷"berdana" girtîyan yek ji gav û armancên herî girîng e ku rêxistin dixwaze bi dest bixe, çî ji nav navendên girtinê bi xwe,

wan de 77 karmend û xebatkarên girtîgehê, 40 şervanên QSDê û çar sivîl hene. Li gorî daxuyanîya QSDê: <https://sdf-press.com/?p=36152>.

⁴³ Hebûna zindanê ji bo niştecihên bajêr, bi taybetî yê li taxên derdorê, cihê fikaran e. Niştecihên taxên başûrê bajêr, wek Xiwêran û bi taybetî Xiwêrana Rojhilat, xwe ewle û rehet hîs nakin. Ji bilî hebûna zindanê li herêma wan, hin endamên DAIŞê karî ji zindanê birevin piştî ku komên girêdayî DAIŞê di 20ê Çileyê 2022an de êrîşî zindana El-Sîna'a kirin, ku li başûrê bajarê Heseke, li bakurê rojhilatê Sûrîyayê ye.

راجع: نور الأحمد – "بقاء عناصر "داعش" الفارين من سجن الصناعة، يفلق سكان الحسكة" – الرابط:

<https://2u.pw/llMwplgR>

⁴⁴ Şaneyên veşartî ji bo pêkanîna êrîşên xwe ji van kêmasî û valahîyan sûd werdigirtin. Di nav van kêmasîyan de ya herî girîng cihê girtîgehê di nav taxên sivîlan ên bajarê Heseke de bû. Ev yek jinûve-kontrolkirina girtîgehê ji aliyê QSD` ve dereng xist û plana komê pûç kir.

⁴⁵ Hevdîtinek li gel berpîrsê ofîsa ragihandina QSD, 7`ê Tîrmeha 2024`an.

⁴⁶ ميرفت عوف، "عودة تنظيم الدولة.. ماذا وراء أحداث سجن الحسكة السوري؟"، شبكة الجزيرة: <https://2u.pw/J3Emkk41>

⁴⁷ Amarên rêveberîya zindanên Rêveberîya Xweser nîşan didin ku nêzîkî 12,000 kes endamên rêxistina terorîst bûn, di nav wan de 800 çekdar ji 54 neteweyên Rojavayî, 1,000 çekdarên bîyanî ji çend welatan, bi taybetî Tirkîye, Rûsya û welatên Asyayî, û 1,200 çekdar ji welatên Erebi, ku piraniya wan ji Tunis û Mexribê hatine. Hejmara Iraqîyan jî nêzîkî 4,000 e, û heman hejmar ji Sûrîyayê ye.

89 قتيلاً في «تمرد داعش» بالحسكة- صحيفة الشرق الأوسط- آخر زيارة: 29 أغسطس / آب- 2024- الرابط:

<https://2u.pw/gcz8ZbjU>

çi ji derveyî wan, an jî bi rêya hevrêzîyek baldar di navbera her du alîyan de. Ev gaveke pêşîn e ber bi vegeza nû ve, nemaze ji ber ku li van navendan gelek kiryarên îsîyanê, û teşwîqkirina revînê û kiryarên tundûtûjîyê ji hêla gelek endamên rêxistinê⁴⁸ ve di nav wan de, encam dane. Ev her weha girîngiya ragihandina rêxistinkirî, hem di navbera şaneyên veşartî bi xwe de û hem jî di navbera wan û serokatîya rêxistinê de di hundir û derveyî herêma bakur-rojhilatê Sûrîyayê de, destnîşan dike.

Xala Duyem: Têkilîyên di navbera şaneyên veşartî û paşmahîyên din ên rêxistinê de

Ji bilî têkilî û pêwendîyên di navbera şaneyên veşartî û çekdarên rêxistinê yê girtî de, dîyar e ku ev têkilîyên han di navbera şaneyan û jinên rêxistinê de yê li kampan dimînin de jî hene, her wiha pêwendîya wan jinan bi serkirdeyên rêxistinê re yê li derveyî kampan heye.

Jinavçûyîna desteserîya DAIŞ`ê ya herêmî di Adara 2019an de, bi deh hezaran endam û dilsozên wê di zindan û navendên ragirtinê yê ku ji hêla QSD`ê ve li bakur û rojhilatê Sûrîyayê⁴⁹ têne birêvebirin de hiştin. Hilweşîn her wiha bû sedema zêdebûna çalakîya di nav şaneyên veşartî yê rêxistinê de, ku hîn jî ev şane stûna sereke ya ku rêxistin hebûna xwe li serê diparêze û domdarîya xwe misoger dike. Di encamê de, stratejîyeke hevrêzîya bigirêk a pêwendîyan di navbera van şaneyan û serkirdeyên rêxistinê li hundir û derveyî Sûrîyayê, û heta di navbera şaneyan û malbatên rêxistinê de, di nav de jin û zarok, di kampên ku ji hêla Rêveberîya Xweser a Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê ve têne rêvebirin, bi pêş xistîye.

Yek: Pêwendîyên di navbera şaneyên veşartî û malbatên rêxistinê li kampan

Piştî têkçûna wê ya leşkerî di sala 2019an de, stratejîya rêxistina terorîst DAIŞê bi giranî xwe dispêre şaneyên xwe yê veşartî. Ev stratejî ji bo

⁴⁸ Di heyama desteserkirina QSD`ê ji devera herî dawîn a DAIŞ`ê li Sûrîyayê (Baxoz) bi sedan endamên DAIŞê hatin girtin, ji bilî bi dehan serkirdeyên ku xwe radest kirin, yê her wekî Ebû Ehmed El-Feransî, Ebû Mihemed El-Amerîkî û Ebû Zeyd El-Mûhacir.

⁴⁹ Vegere: "Binpêkirinên rêxistina DAIŞ`ê li Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê Danasîna qanûnî û dadgehên taybet" (beşa duyem)- Navenda Firatê ya Lêkolînan: <https://firatn.com/kur/?p=2517>

DAIŞê wekî pêşînîyek sereke xizmeta armancên wê kir, her wekî vegera ji nû ve, berdana serkirde û çekdarên wê yên ku di navendên ragirtinê de ne û ji aliyê Hêzên Sûrîyaya Demokratîk (QSD) ve bi piştgirîya Hevpeymanîya Navneteweyî ya Şerê li dijî DAIŞê ve têne çavdêrîkirin. Her wiha hewl da ku malbat û zarokên wan ji kamp û navendên rehabîlîtasyonê derxîne. Ev armanc, hem di navbera şaneyên veşartî û serkirdeyên rêxistinê de û hem jî di navbera serkirde û çekdar, jin û zarokên rêxistinê de yên li kamp û navendên rehabîlîtasyonê, danûstandin û hevrêzîya rast û girîng hewce dike. Wisa dixuye ku gava duyemîn a stratejîya rêxistinê - piştî revîna destpêkê ya çekdarên wê yên girtî - ber bi derxistina jin û zarokên wê ji kamp û navendên rehabîlîtasyonê ve ye. Ji ber vê yekê, danûstandin û hevrêzîya di navbera her du alîyan de (şaneyên veşartî û malbatên DAIŞê) berdewam dike, û ne dîr e ku em dîsa li kampên ku malbatên DAIŞê lê diman, bi taybetî "Kampa Holê"⁵⁰, senaryoyek û bûyerên mîna êrîşa li ser Zindana Xiwêranê li Heskê encam bide. Xetên vê stratejîyê di êrîşa rêxistinê ya li ser Girtîgeha Xiwêranê de sala 2022an eşkere bûn, nemaze piştî ku Nour el-Din Bayram (plangerê êrîşa Girtîgeha Xiwêranê ji hundirê girtîgehê) gavên ku piştî revîna çekdarên DAIŞê ji girtîgehê dê bînin avêtin eşkere kirin ger êrîş bigihîşt a armancên xwe. Bayram bi hevpeyvînekê bi televîzyona El Arabîya⁵¹ re got: "Rola min di êrîşê de ew bû ku ez êrîşê ji hundirê girtîgehê teşwîq bikim, dû re birevim û dû re ber bi kampa Holê ve biçim da ku malbatên DAIŞê derxim." Piştî wî dilsozîya xwe ya ji bo rêxistinê û fikra ku ger derfet çêbibe dîsa ji girtîgehê birevin û vegerin şer di nav refên DAIŞê de, dubare kir, û wekî "xwestek mezîn" bi nav kir. Ev piştî destnîşankirina cihê nû yê rêxistinê, bi balkişandina ser Çola Enbarê li Iraqê û Çola Şamê li Sûrîyayê, ku şaneyên veşartî yên DAIŞê lê çalak in û rêxistin derfetên ji nû ve rêxistinkirina refên xwe dibîne, hat. Herwiha, şaneyên veşartî ji tiştên ku di hundirê kampa Holê de

⁵⁰ كمال شيخو، نساء «الخلافة» في «الهول» و«روح»... مصائر مجهولة على مد البصر، صحيفة الشرق الأوسط، الرابط: <https://2u.pw/Uf0YVC7w>

⁵¹ "قيادي بداعش يكشف للعربية تفاصيل الهجوم على سجن غويران في سوريا"، رابط التقرير: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=-qJRi3cSlxw>

diqewimin haydar in û xuya dikin ku dikarin bigihîjin navenda kampê, tevî hebûna zehmetiyên ewlehîyê yên mezin⁵².

Di vê çarçoveyê de, Ehmed Fewaz el-Rehman destnîşan dike ku li kampa Holê veguhastinên pereyan ên mezin pêk hatine: "Her tişt tê kampê, ji bilî çekan, gelek pere dikevin kampê". Piraniya van pereyan bi rêya Tirkîyeyê û dûv re jî ber bi Sûriyayê ve tên şandin. Wekî din, gelek jinên ji malbatên DAIŞê bi rêya şaneyên veşartî karîna ji kampan birevin. Van şaneyan bi rêya Telegramê bi hev re bi berdewamî danûstandin dikirin û bi heman awayî ferman distandin.

Ji ber vê yekê, ne dûr e ku ev rêxistina han careke din li ser lingê xwe bisekine, û ji berdana serkirdeyên xwe yên girtî dest pê bike, heta di meseleya malbat û zarokên wê ve derkeve, di gel hewldanên dubare yên cîhadîstên jin ên ji bo revînê û bi rêya telefonê bi cîhana derve re têkilî dideyinin. Ew her weha bi rêya ofîsên li seranserê kampê belavbûyî veguhastinên pereyan ji derveyî welêt werdigirin. Ev yek ji aliyê Rewangeha Sûrî ya Mafên Mirovan⁵³ di raporekê de hate piştrastkirin ku Asayîş, hêzên ewlehîyê yên navxweyî yên Rêveberîya Xweser a Bakur û Rohilatê Sûriyê, karîna revîna nêzîkî 200 jinên ji neteweyên cûda, digel hejmareke mezin ji zarokan, asteng bikin. Ji ber vê yekê, tê payîn ku rêxistinê êrîşên mîna yên ku sala 2022an li ser girtîgeha Xiwêranê pêk anîn careke din dubare bike, lê vê carê li ser kampa Holê, bi armanca derxistina jinên cîhadîst ji kampê û avakirina şaneyên mezintir li derveyî kampê pêk bîne. Û dixuye ku ev armanca han sedema pevketineke di dawîya Adara 2022`an a di navbera parêzvanên kampê û şanene rêxistinê de çêbûbû ye, ku di encama wê de kuştî û birîndar hebûn, li gorî Li gorî hêzên ewlehîyê⁵⁴ yên ku kampê kontrol dikin, ku berê hilweşandina şaneyên veşartî yên DAIŞê di hundurê "Holê" de ragihandibûn⁵⁵.

⁵² Vegere: Zarokên DAIŞê li kamp û navendên rehabilitasyonê.. (Metirsî, kêşe, û rêyên çareserîyê) – Navenda Firatê ya lêkolînan: <https://firatn.com/kur/?p=2461>

⁵³ "قوى الأمن الداخلي" أسايش " تحبط محاولة تهريب نساء من الجنسية العراقية من مخيم "الهول" جنوب شرق الحسكة"، المرصد السوري لحقوق الإنسان، رابط التقرير: <https://n9.cl/9unck>

⁵⁴ "قوات سوريا الديمقراطية تلاحق فلول داعش في الهول"، المرصد السوري لحقوق الإنسان، الرابط: <https://n9.cl/b2u82>

⁵⁵ جوان سوز، "تهديد أمني تثيره جهاديات مخيم الهول السوري"، موقع صدی، رابط المادة: <https://n9.cl/b8zqjv>

Du: Şaneyên veşartî fermanên xwe ji herêmên li jêr dagirkerîya Tirkîyayê werdigirin

Armancên ku me li jor nîqaş kirin li dora çarçoveyek rêxistinî ya tevlihev dizivirin ku tevahîya erdnîgarîya Sûrîya û Iraqê digire nav xwe. Lêbelê, xuya ye ku xalên hevgerîna li herêmên li jêr kontrola opozîsyona sûrî ya bi ser Tirkîyayê ve ne. Her çendî bala nû ya DAIŞê li dora Çola Enbarê li Iraqê û Çola Şamê li Sûrîyayê ye jî, fermanên ku şaneyên veşartî yê rêxistinê werdigirin ji deverên ku ji deverên opozîsyona sûrî ne, ji ber ku endam û serkirdeyên rêxistinê dikarin bi hêsanî li van deveran bigerin. Abdul Rezaq Hemed el-Selame⁵⁶ jêzemîneke bi rewa li deverên opozîsyona sûrî ji ber hebûna serkirdeyên DAIŞê li wir piştrast dike, û dîyar dike ku hemî fermanên ku wî wergirtine ji "walîyên" DAIŞê yê ku li deverên di bin kontrola "Artêşa Azad" de ne hatine.

Me dît ku çawa hemû serkirdeyên payebilind ên rêxistinê li wir hatin kuştin, ji Ebû Bekir El-Bexdadî bigire heta di serkirdeyê çaremîn ê rêxistinê, Ebû El-Huseyn El-Huseynî, ve derkeve.

Agahîya El-Selame ku şaneyên rêxistinê fermanên xwe ji deverên li jêr kontrola Tirkîyeyê, li bakurê Sûrîyayê yê dagirkerî, werdigirin, li ber lixwemukirhatinên çekdar û serkirdeyên DAIŞê yê niha li cem QSDê girtî ne ne tiştek e, çimkî li gorî lixwemukirhatinên wan, herêmên li jêr dagirkerîya Tirkîyayê xalên herî girîng ji bo cîbicîkirina stratejîya rêxistinê ya ji bo veşartî û ragihandina "Xîlafet"ê.

Bê guman, piştrastkirina "El-Selame" ji meseleya wergirtina şaneyên veşartî fermanên xwe ji herêmên li jêr dagirkerîya Tirkîyayê li hemberî bi dehan ji lixwemukirhatinên çekdar û serkirdeyên DAIŞê yê niha li ba QSDê girtî ne ne tiştek e, çimkî her di lixwemukirhatinan de destnîşan dikirin bê ev herêmên han çiqasî ji bo cîbicîkirina stratejîya DAIŞê ya jinûveveşartî⁵⁷ û ragihandina "Xîlafetê" careke din girîng in.

⁵⁶ خلال وجودها في السجن أجرت موفدة قناة العربية مقابلة خاصة مع أحد عناصر داعش الموقوفين، تحدث فيها عن خلايا التنظيم النائمة في المنطقة. المقابلة موجودة في الرابط التالي: <https://www.youtube.com/watch?v=eoJsCv81S2A>

⁵⁷ Piştî êrîşa têkçûyî ya li ser zindana el-Sîna'a li Heseke di sala 2022an de, DAIŞê dest bi anîna serkirdeyên xwe ji deverên ku ji aliyê Tirkîyeyê ve li bakur-rojavayê Sûrîyayê hatine dagirkirin kir. Tenê di sala 2023an de, QSD'ê heşt serkirde girtin, ku hemû ji Efrîn û Idlibê derbasî axa QSD'ê bûbûn da ku operasyonên xwe birêve bibin.

Eger em bala xwe bidinê, û li gorî gelek raport û lêkolînên⁵⁸ navdewletî ku li ser xurtbûna têkilîyên DAIŞ`ê bi Tirkîyayê re tekez dikin, em dê bibînin ku herêmên sûrî yên li jêr dagirkerîya Tirkîyayê êdî ji rêxistinê, çekdar û serkirdeyên wê re bûne ewlegehek, nemaze li wan deverên ku komik û tevgerên îslamîk ên nêzî îdolojîya rêxistina DAIŞ`ê, her wekî "Heyit Tehrîr El-Şam" (Cebhet El-Nusra berê). Li nik wê, berê jî weke tê zanîn Tirkîyayê bûbû dergeheke sereke ya cîhadîstên ku li Sûrîyayê û Îraqê tevî DAIŞ`ê dibûn⁵⁹. Ne tenê wilo, lê belê rola Tirkîyayê ya hêsankar ji bo mayîn û dermankirina çekdar û serkirdeyên rêxistinê li ser erdê xwe jî hebû, û gelek çarçûm ew bi çek jî dikirin. Bi dehan lêkolînên kûr yên navdewletî piştrast dikin ku Enqere rêxistinên ne-hikûmî û pêngavên alîkarîyên mirovî bi kar tanîn da ku çek, derman, xwarin û her pêwîstîyên rêxistinê bighîne wê, û ev hemû li jêr serpireştîya îstîxbaratên tirkî û li ser esasê lihevkerîyên ne-zelal di navbera rejîma Tirkîyayê û DAIŞ`ê⁶⁰ de.

Ev ji bilî ku Tirkîye DAIŞ`ê wekî amûrekê li dijî herêmên xweser ên Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê bi kar tîne, aramîya wan xera dike da ku projeya wê têk bibe û krîza Sûrîyayê hîn aloztir bike.

Di 19`ê Tebaxa 2024an de, "Navenda Belgekîrîna Binpêkirînan" dosyayek taybet weşand ku tê de "agahî û navên serkirde û çekdarên DAIŞ`ê hene ku niha di nav refên komên ku ji hêla Tirkîyê ve li bakurê Sûrîyê têne piştgirîkirin de şer dikin". Ev dosyaya taybet piştrast dike ku piştî ragihandina damezrandina "Dewleta Îslamî li Iraq û Şamê" di Nîsana 2013an de, piranîya çekdarên bîyanî yên ji "Cebhet El-Nusra" tevî wê bûn, digel çekdarên ji "Artêşa Azad a Sûrîyê". Her ku bandor û kontrola rêxistinê berfireh bû, piranîya komên çekdar ên ku berê di bin ala "Artêşa Azad a Sûrîyê" de şer dikirin, soza dilsozîya xwe dan rêxistinê. Lê her ku kampanyaya navneteweyî ya ku rêxistinê hedef digirt zêde bû,

المرصد السوري لحقوق الإنسان- الرابط: <https://2u.pw/8vWXhKXh>

⁵⁸ Di lêkolîneke bi sernavê "Torên Dewleta Îslamî li Tirkîyeyê" de (Mijdara 2016), Navenda Atlantîkê destnîşan dike ku binasazîya Tirkîyeyê ji bo veguhestina endamên nû û veguhestina kelûpel û lojîstîkê bo DAIŞ`ê li Sûrîyayê berhemdar e. Ev binasazîya li ser bingeha torên terorîst ên ku bi dehan salan hene û li çend bajarên Tirkîyeyê ne, hatîye avakirin. Li gorî lêkolînê, ev baregeh berê di dema Şerê Iraqê de, di navbera salên 2003 û 2011an de, wekî rêyek duyemîn ji bo terorîstan dihat bikaranîn da ku tevî rêxistinên din bibin. Lêkolîn: <https://goo.su/XMJGXh>

⁵⁹ "داعش كسر الأقفال.. دواعش يفجرون مفاجآت عن المصالح المشتركة بين التنظيم وتركيا"، العربية، الرابط:

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=VW1EIS2X6AI>

⁶⁰ "تقنية تركية في التعامل مع داعش: حليفة له وشريكة في التحالف ضده"، صحيفة العرب، رابط المادة:

<https://2u.pw/PwcnGSSA>

gelek rêber û endamên wê ji rêxistinê revîyan, an jî di nav sivîlan de xwe veşartin, lê dîsa bêyî ku tu hesabpîrsîn an darizandin ji bo sûcên ku kirine werin dayîn, dîsa çek hilgirtin. Vê carê, ew tevî refên "Artêşa Niştimanî ya sûrî" bûn, ku Tirkîyeyê di Gulana 2017an de li gundewarê Helebê ava kir. Dosya agahiyên li ser zêdetirî 100 kesan dihewîne⁶¹ ku berê beşek ji rêxistinê bûn û niha di bin ala "alîgirên Artêşa Niştimanî" yên ku Tirkîyeyê piştgirî dide wan de li Sûrîyayê şer dikin.

Di encamê de, tevî têkçûna wê ya leşkerî di sala 2019an de, metirsîya rêxistina terorîst a DAIŞê hîn jî heye. Ev ji ber çalakîya zêde yê şaneyên wê yê veşartî li bakur-rojhilatê Sûrîyayê, gelek hewldanên wê yê ji bo bêaramîkirina herêmê, û hewldanên wê yê ji bo derxistina endamên xwe yê girtî û malbatên wan ji kamp û zindanan bi rêya êrîşên bêçek hene. Ev ji bilî têkilîya berdewam a di navbera DAIŞê û serkirdeyên rêxistinê yê li derveyî bakur-rojhilatê Sûrîyayê de ye.

Lê metirsîya mezin ew e ku gelek faktorên navxweyî û derveyî yê bi stratejîya DAIŞê ya veşerê re dibin alîkar hene, ev faktor hêsankarîyekê ji vegera nû ya rêxistinê re pêşkêş dikin.

⁶¹ "ملف خاص: معلومات وأسماء قيادات ومقاتلي داعش الذين يقاتلون الآن ضمن صفوف الفصائل التابعة لتركيا في شمال سوريا"، مركز توثيق الانتهاكات، رابط الملف: <https://vdc-nsy.com/archives/27336>

Beşa Duyem

Faktorên bi vegera "Xîlafet"ê re alîkar

Gelek faktor hene ku dihêlin rêxistina DAIŞ`ê careke din li ser lingê xwe bisekine û ne dûr e ku ew ev faktor sedemeke sereke ne ku nehiştina heta niha rêxistina DAIŞ`ê bi temamî ji nav biçê û bi dawî bibe. Ji ber ku rêxistina DAIŞ`ê her rewşên ne-aram li cîhanê û şer û pevketinên di navbera alîyên navdewletî yê sereke de bi kar tîne, li gel rewş û faktorine xwecihî li Sûrîyayê û Îraqê, yan heta bi welatine ku ti serdestîya rêxistinê ya erdnîgarî li wan tune bû, lê belê tenê ji bo ku careke din vegeer û li ser lingê xwe bisekine.

Van faktorên bi rengek rasterast an nerasterast alîkarîya rêxistinê kir ku hêzên xwe berhev bike û xwe li gor stratejîya xwe ya ku piştî têkçûna wî ya leşkerî-erdnîgarî di sala 2019an de danî, saz bike. Ev faktor li ser mercên aborî û sîyasî yê herêmî û navneteweyî, û xwecihî ne ku rêxistin ji bo ku li ser bingeheke wan dîsa vegeer û êrîş û operasyonên tineker li gelek dewletan, pêşî li Sûrîyê, pêk bîne. Ji bilî vê yekê, van faktorên hêz û bandora rêxistinê di tecnîdkirin û propaganda zêde kir, û bi vî rengî di alîyê leşkerî û ewlehîyê de jî hêz û xweguncawkirin ji bo jinûvegeera serkirde û strukturên rêxistinê yê nû.

Em ê pêşî li faktorên herêmî û Navdewletî (Beşa Yekem) binerin ku ji bo vegeerandina rêxistinê dibin alîkar, berî em derbasî faktorên xwecihî (Beşa Duyem) bibin.

Beşa Yekem: Faktorên Herêmî û Navdewletî:

Rêxistina Dewleta Îslamî "DAIŞ" piştî xwe bi gelek faktor û mercên herêmî û navdewletî ji bo vegera xwe bi hêz kir, destpêk jî daxuyanîya serokê berê yê Amerîkayê Donald Trump ku "jinavbirina bi temamî" ya rêxistinê di sala 2019an de ragihand, û paşê daxuyanîya vekişîna hêzên Amerîkî ji Sûrîyê, ku bû hevdemî derketina pandemîya Coronayê li cîhanê, piştî jî encamên şerê Rûs-Ukraynayê, şerê Gazê, û dawî jî êrîş û destdirêjîyên tirkî li dij herêmên bakur û rojhilatê Sûrîyê, ev hemû bûne gavên girîng di dosyeya şerê li dij rêxistinê li ser asta herêmî û

navdewletî, û ji bo DAIŞ`ê bûne destek û dergehek ber bi jinûveavakirinê û vegeerê ve.

Yekem: Ragihanndina Amerîkayê "jinavbirina bi temamî" ya rêxistinê sala 2019`an û derketina pandemîya Coronayê

Her çendî serokê berê yê Amerîkayê Donald Trump⁶² li ser girîngîya berxwedana li dij bermahîyên rêxistina terorîst piştî têkbirina wê li "Baxozê" tekez dikir, lê daxuyanîya wî ya jinavbirina rêxistinê "bi temamî" di 22ê Adar 2019an de bû sedema kêmbûna baldana li meseleya şerê li dij rêxistinê li ser asta navdewletî. Ev kêmbûna baldanê ji bo rêxistinê bû wekî "dema saxlembûnê" ji bo destpêkirina stratejîyeke nû li gor rastî û rewşên heyî, bi taybetî ji ber ku daxuyanîya Amerîkayê ya kuştin serkirdeyê rêxistinê, Ebû Bekir el-Bagdadî, di 26ê Cotmeh 2019an de, û têkçûna rêxistinê bi temamî di heman salê de bûn, û di demekî de hat ku şer⁶³ hêj jî li bajarokê "Baxoz" di navbera Hêzên Sûrîyayê Demokratîk û çekdarên rêxistina Dewleta Îslamî yên ku xwe radest nekiribûn û şer heta mirinê hilbijartibûn, diqewimîn. Ji bilî vê yekê, rêxistinê kuştina Bagdadî pejirand, û di heman demê de berdevkê rêxistina Dewleta Îslamî, Ebû El-Hesen el-Muhacir, jî hate kuştin, û di nav çend rojan de rêxistinê da xuyakirin ku serkirdeyê nû "Ebû Îbrahîm el-Haşimî" ye. Ev jî piştrast dike ku stratejîya "jêkirina seran" (kuştina serkirdeyan) di şerê bi tevgerên cîhadîst re, bi taybetî yên bi teşeya cîhanî û herêmî, wek DAIŞ û El-Qaide, nayê wateya bidawîbûna ewan rêxistinan. Ev tê wê wateyê ku pirsgirêka DAIŞ an jî rêxistina Dewleta Îslamî li ser asta ewlehîya herêmî yan cîhanî, yan jî krîzên di nav gelek dewletan de, bi kuştina "Xelîfe" yan têkbirina wê ya erdnîgarî êdî rêxistin bi dawî nebû û ji nav neçû⁶⁴.

Ji ber vê yekê, daxuyanîya Serokê Dewletên Yekbûyî yên Amerîkayê Donald Trump a jîholêrakirina DAIŞê û bidawîhatina serdema terorîzmê ji propagandaya sîyasî wêdetir ne tiştek e, ku ji hêla serokên berê ve bi berdewamî hatîye dubarekirin. Ji dema ku Dewletên Yekbûyî yên

⁶² <https://2u.pw/pf3ko2Hy> :الرابط: تصريحات الرئيس ترامب أمام وزراء التحالف الدولي لهزيمة داعش- الرابط:

⁶³ <https://2u.pw/um79vTGV> :الرابط: كيف رد مراسل CNN في سوريا على إعلان ترامب هزيمة داعش؟- الرابط:

⁶⁴ كتاب "ما بعد دولة الخلافة" - ص11.

Amerîkayê piştî êrîşên El Qaîdeyê yê li ser New York û Washingtonê di 11ê Îlona 2001an de sîyaseta "Şerê li dijî Terorê" dest pê kir, armanca dîyarkirî ew bû ku El Qaîdeyê ji holê rakin û tevgerên cîhadîst ên navneteweyî yê ku piştgiriyê didin wê têk bibin. Serokê berê yê Amerîkayê George W. Bush bi berdewamî têkçûn û jiholêrakirina terorîzmê ragihand, her weha cîgirê wî, Serokê berê yê Amerîkayê Barack Obama jî kir. Rêveberiyên li pey hev gelek nasnameyên mirinê ji bo cîhadîzma cîhanî derxistin. Lê ya balkêş ew bû ku encamên şerê li dijî terorê zû derketina holê ya guhertoyên cîhadîzmê yê bihêztir, tundûtûjtir û berbelavtir eşkere kirin. Di sê dehsalên borî de, cîhadîzma cîhanî şîyana xwe ya nûjenkirin û vejînê nîşan da tevî hewldanên leşkerî û ewlehîyê yê navdewletî, herêmî û xwecihî di şerê li dijî terorîzmê de. Dîroka DAIŞê karîna wê ya bilind û hêza wê ya têker ji bo vegera û belavbûnê nîşan dide. Berawirdkirina jidayikbûna yekem a "Dewleta Îslamî" bi jidayikbûna wê ya duyemîn şîyana rêxistinê ya ji nû ve vejînê nîşan dide⁶⁵.

- **Derketina Coronayê derfeteke zêrîn ji DAIŞ`ê re bû**

Şerên dawî yê ku Hêzên Sûrîyaya Demokratîk (QSD), bi piştgirîya hevpeymanîya navneteweyî, li dijî DAIŞê sala 2019an li dar xistin, bi belavbûna cîhanî ya pandemîya COVID-19 di 31ê Kanûna Pêşîn a wê salê de re hevdem bûn. DAIŞê ev pandemî bi kar anî⁶⁶ da ku êrîşên xwe li çaralîyê cîhanê zêde bike, hewildanên xwe yê propagandaya serhêl duqat bike, û hewildanên xwe yê wergirtin û tevlîkirina endamên nû zêde bike. Pêşanîyên Dewletên Yekbûyî ji şerê li dijî terorîzmê ber bi balkişandina ser pêşbazîya stratejîk bi Çîn û Rûsyayê ve, û çareserkirina bandor û encamên⁶⁷ krîza tenduristî û aborî ya ji ber pandemîyê çêbûyî ve çûn.

⁶⁵ Jêderê navborî – R 18

⁶⁶ DAIŞê çend êrîş li dijî zeviyên petrolê li Sûrîyê pêk anîne, di heman demê de rêxistin piştî weşandina daxuyanîyan ku bang li endamên xwe dikin ku ji krîza Coronavirusê sûd werbigirin, ji nû ve zindî dibe. <https://2u.pw/CD3eeR4h> "تنظيم الدولة يعود لشن هجمات بسوريا تستهدف حقول النفط" - موقع عربي 21- الرابط:

⁶⁷ Di Adara 2020an de, Rêxistina Tenduristîyê ya Cîhanê COVID-19 wekî pandemîyek cîhanî ragihand. Ji wê demê ve, cîhan bi nexweşîyekê dihejîne ku bi mîlyonan kes kuştine û bi deh mîlyonan mirov nexweş kirine. Di nav çend hefteyan de, aborîya cîhanî ji ber tedbîrên lezgîn ên ji bo pêşgirtina li belavbûna vîrusê hatine girtin, rastî tengasîyek giran hat. Vê yekê bandorên giran li ser hemî sektorên jîyanê kir.

Bi vî awayî, di demekê de ku cîhadîzma cîhanî di meseleya ji nû ve adaptekirina teşeyê xwe yê avahî û darayî û vejandina propagandaya wergirtin û polarîzasyona pêwîst ji bo berdewamîya berfirehkirin, belavkirin û pêkanîna êrîşan de zehmetiyên mezin û girîng dikişand, di heman demê de ku hewildanên cîhanî û herêmî pêşînîyên xwe li ser gefên ewlehîyê⁶⁸ yên têkildarî terorîzmê disekinînin, pandemîya COVID-19 di dema herî xirab de ji bo Rojhilata Navîn gihîştîye, û ji nûnerên herî berbiçav ên cîhadîzma cîhanî, Dewleta Îslamî û El Qaîdeyê re derfetek kêmpayda bû ku pandemîyê ji bo vejînek bikar bînin. Cîhadîzma cîhanî pêşî ji rewşa kaosê û mijûlbûna cîhanî bi pêşînîya parastina tenduristîya giştî ji perspektîfeke epîdemîolojîk sûd wergirtîye, û dû re jî ji nû ve vejandina aborîya cîhanî, di heman demê de şerê li dijî terorê bûye pêşînîya sêyemîn⁶⁹.

Du: Şerê Ukrayîna – Rûsya

Şerê rûsî-ukrayînî⁷⁰ di 24`ê sibata 2022`an de dest pê kir, ew jî piştî ku Rûsyayê leşkerên xwe komîserhev kirin û li bakur, rojhilata û başûrê Ukrayînayê bi cih kir. Di vê derbarê de, serokê Rûsyayê Viladimir Putin ragihandin ku wan dest bi "operasyoneke leşkerî ya taybet li Ukrayînayê" kirine. Ev şerê ku heta niha berdewam e, gelek alozî û kirîzên aborî û sîyasî, her wiha gelek jidestçûnên canî û madî yên mezin ên herdu alîyan bi xwe re anîn.

⁶⁸ Li gorî "Koma Krîza Navneteweyî", tevî zêdebûna berdewam a mirinên ji ber COVID-19, divê cîhan xwe ji bo êrîşên Dewleta Îslamî amade bike, û dibîne ku rêxistin dikare kaosaji ber pandemîyê çêdibe bikar bîne. Ev gefa cîhadîst a domdar hewceyê wê cureyê hevkarîya navneteweyî ye ku çekdar hêvî dikin ku vîrus wê bişkîne." Di demekê de ku Sekreterê Giştî yê Neteweyên Yekbûyî António Guterres îdia kir ku mirovahî di COVID-19 de bi dijîminekî hevpar re rû bi rû ye û paşê banga "agirbestek cîhanî" kir, DAIŞ`ê ji endamên xwe re got ku şerê wê yê cîhanî dê berdewam bike, her çend vîrus belav bibe jî. Wekî din, wê ji wan re got ku pergalek ewlehîyê yên neteweyî û navneteweyî yên ku alîkarîya kontrolkirina komê dikin li ber serkutkirinê ne, û divê endamên wê ji vê yekê herî zêde sûd werbigirin."

⁶⁹ حسين أبو هنية - "تنظيم الدولة" وهدية جانحة "كورونا" - موقع عربي 21 - الرابط:

<https://2u.pw/rmkZLrxT>

<https://2u.pw/3sRBScOI>

⁷⁰ Di 24`ê Sibata 2022an de, Rûsyayê êrîşî Ukraynayê kir û di şerê Rûsya-Ukraynayê de, ku sala 2014an dest pê kir, şerekî giran derket. Dagirkirin - ku ji Şerê Cîhanê yê Duyemîn vir ve mezintirîn pevçûna li Ewropayê ye - bû sedema bi sed hezaran qurbanîyên leşkerî û bi deh hezaran qurbanîyên sivîl ên Ukraynayê. Ji sala 2024an vir ve, hêzên Rûsyayê bi qasî %20ê Ukraynayê dagir kiribûn. Ji nifûsa 41 milyonî, bi qasî 8 milyon Ukraynî li hundir koçber bûn, û heta Nîsana 2023an zêdetirî 8.2 milyon kes ji welêt revîyabûn, ku ev yek bû sedema krîza penaberan a herî mezin a Ewropayê ji Şerê Cîhanê yê Duyemîn vir ve. (Wîkîpedîya)

Ev şer bi girîngîya xwe ji bo rêxistina DAIŞ`ê ne kêmtî derketina nexweşîya Coronayê ye, çimkî DAIŞ`ê ev şerê han ji bo xwe gelekî girîng dît, nemaze ku hişt xebatên cîhanî yên li dijî terorê li kêmtî bikevin, û bû sedem ku alîyên şerê DAIŞ`ê dikin her wekî Amerîka û dewletên xerbî (rojawayî) bi şerê bi Rûsyayê re mijûl bibin û têkilîyên navbera herdu alîyan de bi nakok bibin.

Di vê çarçoveyê de, DAIŞ`ê di nivê Nîsana 2022an de gef xwar⁷¹, û tê de berdevkê wê bi destpêkirina operasyona "ji bo tolhildanê" ji bo kuştina serokê wê yê berê, Ebû Îbrahîm el-Haşimî el-Qureşî, di êrîşeke Amerîkî de li bakurê Sûrîyayê di Sibata 2022an de hate destnîşankirin. Rêxistinê bang kir ku ji mijûlbûna Ewropayê bi şerê berdewam ê li Ukraynayê sûdê werbigirin. Berdevk ji alîgirên rêxistinê xwest ku "derfeta berdest... Ewropa di rewşek germ de ye" vê rewşê bikar bînin da ku li wir operasyonan ji nû ve bidin destpêkirin.

Rojnameya heftane ya bi navê "El-Neba", ku girêdayî DAIŞ`ê ye, gotarek ji bo şerê Rûsya-Ukraynayê veqetand û wekî "nakokîyeke xaçperest-xaçperest" bi nav kir, û mijareke girîngtir ji bo rêxistinê, wekî kuştina serokê wê Ebû Îbrahîm el-Haşimî el-Qureşî, di destpêka wê mehê de paşguh kir. Ji ber vê yekê, li gorî çend raporên navneteweyî û herêmî yên ku dîyardeya terorîst dişopînin, dibe ku destpêkirina nakokîya mezin di navbera Rûsya û Rojava de hewldanên navneteweyî yên ji bo şerê li dijî terorîzmê qels bike. DAIŞ`ê bi eşkereyî ji her du alîyên şerê kêfxweş bûye û wê wekî "cezayê îlahî" û "qanûnek kozmîk" dîtîye, ku encama dabeşbûnek di nav hevpeymanîya navneteweyî ya bi serokatîya Amerîkayê de ye ji bo têkbirina DAIŞ`ê, û enîyek ji bo Rûsyayê ye, ku di sala 2015an de li dijî DAIŞ`ê û komên din mudaxeleyî Sûrîyayê kir⁷².

Sê: Êrîşên dewleta Tirk ên berdewam li dijî herêmên Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê

Têkilîyên xurt ên di navbera rêxistina terorîst a DAIŞ`ê û dewleta Tirk de, û hebûna deverên stargeh ku Tirkîyeyê li bakurê Sûrîyayê ji bo çalakîyên endam û serkirdeyên rêxistinê dagir kirine, û veguherandina van deveran

⁷¹ "تنظيم الدولة الإسلامية يعلن عن إطلاق حملة "نار" لزعيمه السابق" - EuroNews - الرابط:

<https://2u.pw/BYHjXXT3>

⁷² بهاد الدين عباد، "كيف يستثمر "داعش" الحرب الروسية-الأوكرانية؟"، اندبندنت عربي، الرابط: <https://2u.pw/mdTcFa>

bo "navendên" ku çalakîyên şaneyên li herêmên Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê ji wan têne birêvebirin, alîkarîya rêxistinê dike ku stratejîya xwe bicîh bîne, hêzên xwe ji nû ve kom bike û endamên nû di nav refên xwe de werbigire. Lêbelê, ji bilî vê, êrîşên berdewam ên Tirkîyeyê li ser herêmên Rêveberîya Xweser a Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê jî bandorek erênî ya rasterast li ser rêxistinê - nemaze şaneyên wê yên veşartî - dike, ew jî bi rêya zêdekirina çalakî û êrîşên terorîstî yên li herêmê.

Tevlihevîya ku ji ber êrîşên berdewam ên Tirkîyeyê li ser bakur-rojhilatê Sûrîyayê çêdibe, kuştina berpîrsên leşkerî û ewlehîyê yên ku bi awayekî çalak beşdarî şerê li dijî DAIŞ`ê bûne, û wêrankirina beşên mezin ên binesazîyê, seresazîyê û kargehên girîng ên li herêmên Rêveberîya Xweser⁷³, faktorên herî berbiçav in ku şaneyên veşartî yên DAIŞê ji wan sûd werdigirin. Ev yek dibe sedema kêmbûna bandora Hêzên Sûrîyaya Demokratîk di şerê li dijî DAIŞ`ê de ji ber mijûlbûna wan a bi enîya bakur re bi Tirkîyeyê û komikên bi ser wê ve, her wiha dûrxistina balê ji çalakîya şaneyên DAIŞê, ku ev şane ji vê rewşê sûd werdigirin da ku çalakîyên xwe zêde bikin û hewl bidin malbatên DAIŞê ji kampan û çekdarên xwe yên girtî ji girtîgehan birevînin⁷⁴.

Mezlûm Ebdî, Fermandarê Giştî yê Hêzên Sûrîyayê Demokratîk (QSD), derbarê êrîşên ku Tirkîyê di navbera 5 û 10ê Cotmeha 2023an de li dijî herêmên Rêveberîya Xweser pêk anîne de nivîsand: "Tiştê ku Tirkîyê kirîye êrîşek li ser rêveberîya ku demek dirêj e ji bo jîholêrakirina terorîzmê û veğerandina rêveberîyê li axên ku ji hêla DAIŞê ve hatine wêrankirin tédikoşe ye. Bêaramîya li herêmê ji ber van êrîşên bêmirov karê hevpeymanîya navdewletî li Sûrîyê zehmettir kirîye, û şerê bêmirov ê Tirkîyê jîyana li herêmên me têk birîye, binesazîya me wêran kirîye û bûye sedema mirina sivîlan. Lê meseleya ku me bêhtir dilgiran dike ew e ku van êrîşan QSD neçar kirîye li ser çareserkirina encamên wan bisekine, ku bê guman balê ji tedbîrên berdewam ên ku QSD di şerê li dijî DAIŞê de girtine dûr xistîye. Ev êrîş dê di paşerojê de ji DAIŞê re bêtir erdnîgarîyê

⁷³ Di dawîya Cotmeha 2023an de, "Human Rights Watch" ragihand ku bombebaran Tirkîyê ya li ser deverên di bin kontrola Kurdan de li bakur-rojhilatê Sûrîyê, av û elektrîk ji ser bi mîlyonan kesan qut kir. Di wê demê de, hêzên Tirkîyê santralên av û elektrîkê, tesîsên petrolê û yekane benzînxaneyê navmalî ya li seranserê bakur-rojhilatê Sûrîyê bombebaran kirin: <https://2u.pw/ZX9eTH0m>

⁷⁴ لزيكين إبراهيم- "داعش يعيد إحياء نفسه... الاستراتيجية والهيكالية التي يتبعها والعوامل المساعدة"، مركز الفرات للدراسات
الرابطة: <https://firatn.com/?p=4200>

peyda bikin da ku çalakîyên xwe li herêmên di bin kontrola QSD de ji nû ve vejîne. Tevî kêmbûna bala navdewletî ku taybetmendîyek şerên berê yên li dijî DAIŞê bû, hewldanên ji bo şerê li dijî wê berdewam dikin⁷⁵."

DAIŞ girîngiya êrîş û destdirêjîyên berdewam ên Tirkîyê li dijî deverên Rêveberîya Xweser ji bo hêsankirina çalakîyên xwe înkâr nake. Çend ji şaneyên wê yên veşartî, ku niha ji alîyê QSD ve hatine girtin, piştrast dikin ku ew bi êrîşên Tirkîyê li dijî herêmê ji mijûlbûna QSD û hêzên ewlehîyê yên navxweyî yên Rêveberîya Xweser sûd werdigirtin. Ev êrîş dîyarîyên ji bo rêxistinê bûn, û ji bo operasyonê fersendek zêdetir didan wê. Ehmed Fewaz el-Rehman piştrast kir, "Dema ku Tirkîyê herêm hedef digirt, me bi van êrîşan mijûlbûna hêzên ewlehîyê û QSD bikar dianî da ku çalakî û operasyonên xwe pêk bînin. Em ji balkişandina QSD li ser êrîşên Tirkîyê û bandorên wan li ser herêmê sûdê werdigirin⁷⁶."

Çar: Şerê Xezayê

Bêguman rêxistin û tevgerên tundrew her tim hewl didin ku ji krîzên sîyasî û aborî yên cîhanê sûdê werbigirin, û şer ji bo van rêxistinên di pêkanîna çalakîyên xwe û pêkanîna êrîş û stratejîyên xwe de faktorek girîng in. Bê guman, bandora van krîz û şeran li ser mezinbûna tevgerên cîhadîst û tundrew dê di pêşerojê de bêtir eşkere bibe, û ew ê bibin sedema derketina nifşên cîhadîstên dilsoz ên rêxistinên terorîst, bi vî rengî gefa terorîst li çaralîyê cîhanê zêde bikin û tundûtûjîya tundrew teşwîq bikin, nemaze li herêmên ku hîn jî ji wêranîya şer û şerên ku DAIŞ tê de alîyek sereke bû, hem li Sûrîya û hem jî li Iraqê, dikişînin. Ev yek şerê li dijî şaneyên veşartî yên girêdayî vê rêxistina terorîst tevlihev dike.

Yek ji bandorên herî girîng ên şerê li Xezayê, êrîşan di navbera alî û milîsên ku ji alîyê Îranê ve tên piştgirîkirin de ji alîyekî ve, û hêzên Amerîkî yên ku pêşengtîya hevpeymanîya navdewletî ya şerê li dijî DAIŞê li Sûrîya û Iraqê dikin ji alîyê din ve bû. Ev şerê han bersiva êrîşên Îsraîlê yên li dijî Hamasê li Xezayê bû. Di demekê de ku hêzên hevpeymanîya navdewletî li rojhilatê Sûrîyayê bi van alî û milîsan re di şer de bûn, DAIŞê êrîşên xwe li dijî deverên Hêzên Sûrîyaya Demokratîk (SDF), hevkarê

⁷⁵ مظلوم عبيدي- "حرب المسيرات التركية تدمر البنية التحتية لـ"قسد" في شمال شرق سوريا وتحد من جهود مكافحة الإرهاب" - مندى فكرة (وهي مبادرة لمعهد واشنطن لسياسات الشرق الأدنى)- رابط المادة: <https://2u.pw/1TCpjr4A>

⁷⁶ Hevpeyvîn bi Ehmed Fewaz El-Rahman re, 6ê Hezîrana 2024an.

sereke yê hevpeymanîyê di şerê li dijî DAIŞê de, zêde kir. Vê yekê ji bêaramî û mijûlbûna cîhanê bi bûyerên li Xezayê û Îsraîlê sûd wergirt. Di encamê de, asta operasyonên li dijî DAIŞê kêmbû, bi giranî ji ber Îran û alîgirên wê yê çekdar li Iraq û Sûrîyayê, ku ji Cotmeha 2023an vir ve herî kêmbû 185 êrîş⁷⁷ li dijî hêzên amerîkî⁷⁸ kirine, û bi vê yekê azadiya manewraya leşkerî ya hevpeymanîya navdewletî, bi taybetî li Sûrîyayê, bi giranî sînordar kirîye.

Ji êrîşa bêhempa ya Hamasê ya li ser Îsraîlê di 7ê Cotmeha 2023an de û vir ve Rojhilata Navîn bi qeyranekê re rû bi rû maye. Bi taybetî zêdebûna êrîşên şaneyên veşartî yê DAIŞê li Sûrîyayê. Raportek di rojnameya Brîtanî The Guardian de piştrast kir ku "hêzên ewlehîyê li seranserê Rojhilata Navîn ditirsin ku pevçûna li Xezayê rêbide DAIŞê û El Qaîdeyê ku refên xwe li seranserê herêmê ji nû ve komîserhev bikin, û dibe di meh û salên pêş de bibe sedema pêlek êrîşên terorîstî. Berpirs û analîst dibêjin ku ji berê ve nîşaneyên zêdebûna tundrewîya Îslamî ya çekdar li gelek deveran hene, her çend faktor bi hev re dibin sedema vê zêdebûnê. Di mehên dawî de, êrîşên zêde yê rêxistinê li Sûrîyayê fikaran zêde dikin⁷⁹."

Islamic State activity since 2023

⁷⁷ "بمعدل نحو استهداف كل يوم.. المجموعات التابعة لإيران تستهدف القواعد الأميركية في سورية 54 مرة منذ مطلع العام الجديد نحو 40 منها على حقل العمر وكونيكو" – المرصد السوري لحقوق الإنسان- الرابط: <https://2u.pw/YPH1Hd2L>

⁷⁸ Di 28ê Çileyê 2024an de, rayedarên Amerîkî mirina sê leşkerên Amerîkî û birîndarbûna 34 leşkerên din di êrîşeke bi droneyan de li ser baregeheke Amerîkî li Urdunê (Birca 22) piştrast kirin. Armancgirtina baregehên El-Tanf li Sûrîyê û "Birca 22" di nav axa Urdunê de êrîşa herî girîng li ser hebûna Amerîkî li herêmê bû, û yekem êrîşa ku ji destpêka şerê li ser Xezeyê ve di nav hêzên Amerîkî de ku qurbanî bi xwe re anî.

⁷⁹ Jason Burke- "Gaza conflict could fuel IS and al-Qaida revival, security experts warn"- The Guardian- Link: <https://2u.pw/E2zMK2Cb>

Rojnameyê nexşeyek wêneyî li rapora xwe zêde kir ku deverên herî girîng ên ku êrîşên DAIŞê di sala 2024an de li gorî sala 2023an zêde bûne nîşan dide. Li gorî nexşeyê, Sûrîya herêma herî berbiçav e ku ji destpêka şerê li Xezeyê di navbera Îsraîl û Hamasê de êrîş û çalakîyên zêde yên şaneyên DAIŞê lê çêbûne.

Neteweyên Yekbûyî jî di raporekê de her wiha destnîşan kir ku "ragihandinên giştî yên ku ji 7ê Cotmeha 2023an vir ve ji aliyê DAIŞê ve hatine kirin" bal kişandin ser "Bikaranîna rewşa li Xezayê ji bo seferberkirina şaneyên veşartî di ber pêkanîna êrîşan de⁸⁰".

Beşa Duyem: Faktorên navxweyî

Ji ber aloziya krîza Sûrîyayê, derengketina çareserkirina wê, em nikarin bandor û karvedanên faktorên herêmî û navdewletî ji faktorên navxweyî yên xwecihî li Sûrîyayê veqetînin, ku di nav wan de ya herî girîng berdewamiya şer û şiddeta krîzê ye, û di heman demê de alîkarîya Dewleta Îslamî (DAIŞ) dike ku vegere û "xîlafeta" xwe vejîne. Ev faktor (herêmî, navdewletî û navxweyî) pir caran li ser yek rêyê rastî hev tên, ji ber ku şert û mercên navxweyî dikarin di encama faktorek herêmî de, wekêrîşên dewleta Tirkîyeyê li dijî herêmên rêveberîya xweser li bakur-rojhilatê Sûrîyayê, ku rewşek bêaramiyê li herêmê û mijûlbûna hêzên herêmî (QSD û Hêzên Ewlekarîya Navxweyî) bi van êrîşan re bi xwe re tînin, û bi vî rengî DAIŞ van şert û mercan bikar tîne. Wekî din, êrîşên milîs û alîgirên Îranê li dijî hevpeymanîya navdewletî û Dewletên Yekbûyî yên Amerîkayê hem li Sûrîya û hem jî li Iraqê jî dikarin di heman çarçoveyê de werin nirxandin. Deverên ku herî zêde rastî êrîşên şaneyên veşartî yên DAIŞê li dijî QSDê tên, ew deverên ku li Dêra Zorê, rojhilatê Sûrîyayê, ji aliyê milîsên ku Îran piştgiriyê dide wan ve tên kontrolkirin in. Di encamê de, axa Sûrîyayê dabeşî herêmên hêzên hegemon ên navdewletî (Tirkîye, Amerîka, Rûsya, Îran) bûye û ev dever her êşa destwerdana derve û pevçûna hêzên herêmî û cîhanî dikişînin. Ev yek bûye sedema çêbûna valahiyên ewlehîyê ku tevgerên rêxistinê hêsan

⁸⁰ Raport li ser vê lînkê ye: <https://2u.pw/a3FD2b8J>

dike, û balkişandina ser pêkanîna ajandeyên navneteweyî li ser hesabê şerê li dijî DAIŞê, wek mînak gurkirina nakokîyên mezhebî. Ev yek, di encamê de, dibe sedema têkbirina hewldanên dijî-terorê û astengkirina operasyonên nerm, her wiha hewldanên ku ji alîyê QSD ve, bi piştgirîya hevpeymanîya navdewletî, li dijî şaneyên DAIŞê têne kirin, ji gihîştina armancên xwe yê xwestî bi dûr dikevin, nemaze li deverên ku ji rêxistinê hatine paqijkirin.

Yek: Derengmayîna çareserîya sûrî (Dabeşbûna Sûrîyayê bû herêmên hegemon tevgera şaneyan hêsan kirîye)

Bêguman şerê li dijî terorîzmê li Sûrîyayê beşek yekgirtî ya krîza Sûrîyayê⁸¹ ya berfirehtir e. Hewldanên ji bo bidawîkirina gefa terorîzmê û bandorên wê bi dîtina çareserîyek berfireh û domdar ji bo krîza Sûrîyayê ve girêdayî ne. Ji ber vê yekê, her derengketinek di çareserkirina krîzê de dikeve ber berjewendîyên rêxistinên terorîst, bi taybetî DAIŞ. Nemaze ji ber ku krîza Sûrîyayê ji şer an krîzek navxweyî bêtir bûye mijarek herêmî-navdewletî. Ev ji ber destwerdanên bîyanî, destpêkirina şerên wekalet û pevçûnên ku bi awayekî ji awayan bi rojevên derve ve girêdayî ne, û dabeşkirina Sûrîyayê di nav deverên bandorê de ye. Ev yek bûye sedema alozî û pevçûnan di navbera hêz û alîyên ku şerê li dijî Dewleta Îslamî (DAIŞ) girtine ser xwe de. Wekî din, ev rewş tevgera şaneyên veşartî yê DAIŞê hêsan dike û şert û mercên ewlehî û siyasî diafirîne da ku stratejîya xwe ya vejînkirina rêxistinê bi rê bixin. Berdewamîya krîza Sûrîyayê di heman demê de tê wateya jinavçûna şert û mercên mirovî û jîyanî, ku ev jî derketina civakên xizan û paşguhkirî ku dibin nêçîra hêsan ji bo şaneyên veşartî yê DAIŞê bi xwe re tîne, nemaze di warê leşkerkirin û propagandayê de.

Hevpeymanîya Navdewletî ya şerê li dijî DAIŞê di têkçûna jeopolîtîk û leşkerî ya rêxistinê de di sala 2019an de roleke sereke û girîng lîst.

⁸¹ Bibinketina "Bihara Erebi" li Sûrîyayê yek ji mînakên herî zelal ên afirandina hawîrdorek guncaw ji bo belavbûna rêxistinên terorîst, di nav de DAIŞ. Ji roja yekem a tevgera gelêrî ya aştîyane li Sûrîyayê ve, rejîma Sûrîyayê bi tundî, girtin, tasfîyekirin û îşkenceyê dixwest rûbirûyî vê tevgerê bibe. Rejîma Sûrîyayê her wiha sîyasetek ji bo wêrankirina deverên serhildêr û bombebarankirina wan bi balafir û topan dimeşand. Bi rûbirûbûna vê rastîyê re, tevgera aştîyane veguherî çalakîyên çekdarî, û DAIŞê derfetek dît ku di nav axa Sûrîyayê de berfireh bibe. Ew karîbû tevahîya Parêzgeha Reqayê, ku xalek girîng ji bo berfirehbûna rêxistinê li Sûrîya û Iraqê bû, bigire destê xwe. Her wiha ew di kontrolkirina hin beşên Parêzgehên Dêra Zorê û Heskê de jî bi ser ket. ص 86 ما بعد دولة الخلافة.

Lêbelê, alozî û pevçûnên di navbera dewletên endam de di nav Sûriyayê de hîn jî valahî û qelsiyên ku ji hêla şaneyên veşartî yê DAIŞê ve têne bikar anîn dimînin. Mînakî, Tirkîye, endamek Hevpeymanîya Navdewletî ya Têkbirina DAIŞê, rasterast beşdarî sîndarkirina hewldanên Hêzên Sûriyaya Demokratîk (QSD)⁸² ji bo jiholêrakirina rêxistinê û jiholêrakirina şaneyên wê yê veşartî dibe. Ev bi rêya hedefgirtin û êrîşên berdewam ên ku Tirkîyeyê dem bi dem li deverên bakur û rojhilatê Sûriyayê pêk tîne, encam dide. Heta radeya hedefgirtina şervanên⁸³ QSDê ku rasterast li kêleka Hevpeymanîya Navdewletî di şerê li dijî DAIŞê de beşdar bûne dema ku rêxistin di lûtkeya hêza xwe de bû. Ev ji bilî aloziyên di navbera Îran û DYA`yê de ye, ku tê wateya vegera şert û mercên berê yê ku DAIŞê ji wan sûd wergirtibûn û tevger û çalakîya xwe zêde kiribû.

Dibe ku ne hewce be were wateya dubarekirina ezmûnê, lê ev tê wateya ku derfetek çêtir ji bo rêxistinê were dayîn da ku stratejiyên xwe yê pêşerojê ji nû ve ava bike, biguncîne û binirxîne⁸⁴.

Xalid Îbrahîm⁸⁵, endamê Gerîndeyê Birêveber a Têkilîyên Derve ya Rêveberîya Xweser a Bakur û Rojhilatê Sûriyayê, dibêje "Nebûna çareserîyeke sîyasî ya berfireh û yekgirtî li Sûriyayê tê wateya berdewamîya kaosê û afirandina atmosfereke berhemdar û guncaw ji bo tundrewî û tundûtûjîyê, bi vî rengî hawîrdorek ji bo berdewamîya çalakîya DAIŞê diafirîne. Wekî din, rageşiyên di navbera hêzên navneteweyî û herêmî yê ku di şerê Sûriyayê de beşdar in û destwerdanê dikin, hevrêziya navneteweyî ya ji bo şerê li dijî DAIŞê tevlihev dike. Di encamê de, operasyonên li dijî DAIŞê di demek dirêj de dê kêmtir bibandor bin. Dibe ku hêzên herêmî û navneteweyî serkeftinên leşkerî bi dest bixin, lê ew ê nikaribin rehên ku rêxistinê xwedî dikin ji holê rakin bêyî aramîya sîyasî li Sûriyayê û çareserkirina krîza li wir."

⁸² Hevkarê sereke yê Hevpeymanîya Navdewletî ya şerê li dijî DAIŞê li Sûriyayê.

⁸³ Di Kanûna 2023an de, îstixbarata Tirkîyê berpîrsîyarîya kuştina Ronî Welat, fermanzarekî payebilind ê Hêzên Sûriyaya Demokratîk, bi bombeyekê li Dêra Zorê girt ser xwe. Ronî Welat beşdarî şerê li dijî rêxistina terorîst a DAIŞê li Dêra Zorê bû û bi hevrêziya eşîrên herêmî û hevpeymanîya navneteweyî re xebitî.

⁸⁴ د. محمد أبو رمان - "مستقبل داعش: عوامل القوة والضعف (ديناميكيات «الخلافة الافتراضية» وفجوة استراتيجيات مكافحة الإرهاب)" - تشرين الثاني 2020 / نوفمبر - ص 14

⁸⁵ Hevpeyvîneke amadekarê lêkolînên bi wî re, 21 Tebaxa 2024`an.

Du: Gurkirina fitine û pevketinên neteweperest li Dêra Zorê

Bajarokê Baxoz li gundewarê Dêra Zorê, devera dawî ya rêxistina terorîst DAIŞê, di Adara 2019an de ji aliyê Hêzên Sûrîyayê Demokratîk û hevpeymanîya Navdewletî ve hate rizgarkirin. Wê demê, bajarok baregeheke sereke ya rêxistinê bû. Lêbelê, ji wê demê ve, bajarê Dêra Zorê⁸⁶ û gundewarê wê ji ber gurkirina nakokîyên mezhebî, ji lewazî û alozîyên ewlehîyê yên ku heta roja îro jî berdewam dikin, êş kişandîye. DAIŞê ev alozî û kaos bikar anîye da ku bi rêya şaneyên xwe yên veşartî gelek operasyonên terorîst pêk bîne, ku bi kuştina sivîl⁸⁷, serokeşîr û endamên sazîyên Rêveberîya Xweser hedef digirin⁸⁸, di domandina alozîyên ewlehîyê de rolek dilîzin.

Van şaneyan her wiha gelek êrîş li dijî Hêzên Sûrîyaya Demokratîk (QSD) û kuştina çend serokeşîrên ereb li Dêra Zorê "bi navê eşîran" pêk anîne, bi armanca gurkirina nakokî û alozîyên mezhebî di navbera QSD û eşîrên li wir de. Wekî din, "rejîma Sûrîyayê carinan hin ji eşîrên xwe yên dilsoz di têkilîyên nerasterast bi rêxistinê re bikar tîne. Bi gotineke din, ev eşîr rola navbeynkaran di navbera rejîm û rêxistinê de dilîzin, şaneyên DAIŞê tînin derbasî herêmên Rêveberîya Xweser dikin. Di derbarê vê yekê de lixwemukirhatinên şaneyên girtî hene⁸⁹, û ev rastîyek nayê înkarkirin. Wekî din, rejîma Sûrîyayê û Rûsya hêsankarîyê⁹⁰ bi çalakîyên rêxistinê li

⁸⁶ Parêzgeha Dêra Zorê di navbera hêzên rejîma sûrî û milîsên bi ser Îranê ve ji aliyekî ve (rojawayê çemê Firatê) û di navbera QSD`ê ji aliyekî din ve (rojhilatê Firatê).

⁸⁷ Rewangeha Sûrî ya Mafên Mirovan (SOHR) ji destpêka sala 2024an vir ve 189 operasyon (166 ji wan tenê li Dêra Zorê) ku ji hêla şaneyên DAIŞê ve li deverên di bin kontrola Rêveberîya Xweser de hatine kirin, belge kirîye. Ev operasyon êrîşên çekdarî, kuştinên hedefgirtî û bombebaran dihewîne. Li gorî belgeyên SOHR, hejmara mirîyan di van operasyonan de gihîştîye 88an.

⁸⁸ <https://2u.pw/INaxRgE3> خلايا التنظيم "تهاجم حاجزاً لقوى الأمن الداخلي" الأساس في ريف دير الزور الشرقي - الرابط: <https://2u.pw/snlonkiW> تقرير الخلايا النائمة لشهر ديسمبر - داعش يغتال مدنيين مرتبطين بإدارة الذاتية لشمال وشرق سوريا- مركز معلومات شمال وشرق سوريا - الرابط: <https://2u.pw/snlonkiW>

⁸⁹ "المخابرات السورية تقف خلف اغتيال وجهاء العشائر العربية" - وكالة الفرات- الرابط: <https://n9.cl/tm4d5>

⁹⁰ Piştî ku operasyonên DAIŞê sala 2019'an xurtir bûn, êdî leşkerên rejîmê bûn qurbanên sereke ji ber stratejîya rejîmê ya şerî ya ne-çalak. Di vê derbarê de, rejîmê dewrîyeyên xwe tenê li deverên xelka wan gelek bû pêk dianîn û evê yekê hişt ku DAIŞê rûbereke berfireh bixe bin destê xwe û livûtevgera wê hêsan bibe. Di nivê sala 2019an de, çekdarên bi navê "Berevanîya Niştîmanî" li çolistanê gelek caran ragihandin ku her hefte zêdetirî 30 leşker hatine kuştin an jî winda bûne, ji ber ku dewrîyeyên wan rastî êrîşa şaneyên DAIŞê yên ku dixwestin kontrola xwe li rojhilatê Humsê xurt bikin dihatin. Heman hêzên li çolistanê gazin dikirin ku fermanدارên wan bê dabînkirin, alav an jî agahdarîyên îstîxbaratê yên têrker mirovan dişandin çolê, û dû re piştî ku DAIŞê êrîşî wan kir, şandina hêzên piştgirîyê yên têrker, topxane an jî piştgirîya hewayî paşguh dikirin.

"احتواء تنظيم الدولة الإسلامية الذي يظهر قدرة على البقاء في شمال شرق سورية" - ص12.

herêmên ku ew kontrol dikin, di serî de Çolistanana sûrî dimeşînin, ji ber ku rejîma Sûrîyayê ji sala 2017an vir ve bi awayekî cidî li dijî rêxistinê şer nekirîye⁹¹."

QSD rasterast rejîma sûrî bi gurkirina rewşê li deverên Dêra Zorê, yên ku di bin kontrola QSD`ê de ne, tawanbar dike⁹² û derxistina nakokîyan⁹³ di navbera pêkhateyên herêmê de, nemaze piştî bûyerên ku li Dêra Zorê di encama êrîş û pevçûnên di navbera QSD û çekdarên ku xwe wekî "hêzên eşîrî" bi nav dikin de qewimîn. QSD`ê destnîşan kir ku "hin alî, bi taybetî hin alîyên ewlehîyê yên girêdayî rejîma Sûrîyê," bûyeran ber bi alîyekî din ve dimeşînin. Wan dest bi tevîkirina hin dilsozên xwe û bi rêya derbasbûna ji qeraxa rojavayê Çemê Firatê û yekbûna bi şaneyên çekdarên girêdayî rejîmê re, di bin navê "Artêşa Eşîran" de, ku "rêxistineke ewlehîyê ya rasterast girêdayî rejîmê ye" kirîye.

Ehmed Fewaz piştrast kir⁹⁴ ku şaneyên veşartî yên DAIŞê bi giranî li ser armancgirtina serokeşîran disekin ji ber ku kesayetên weha nûnertîya beşek fireh a civakê dikin, û kuştina wan dê tirs û xofê bêtir belav bike: "Min tirs di çavên niştecihên herêma ku ez lê dijîyam de dît. Xelk ji tirsê şaneyên veşartî difikirîn koç bikin." Wekî din, "mimkun e ku kaosê bêtir li herêmê belav bikin û wê bê aramî bihêlin." Ehmed destnîşan kir ku kuştina serokeşîran ji hêla serokên şaneyên DAIŞê ve hatîye fermankirin, û ew bi xwe bi pêkanîna çend kuştinên weha hatîye erkdarkirin.

DAIŞ dikarî rewşa ewlehîyê ya jihevketî li Dêra Zorê û gundewarê wê bikar bîne da ku planên xwe bi cih bîne. Wisa dixuye ku kontrola rêxistinê ya berê⁹⁵ li ser hin beşên bajêr rola di hêsankirin û sivikkirina tevgerên wê de li wir lîstîye, nemaze ji ber ku rêxistin di nav deverên eşîrî

⁹¹ Ferhad Şamî, berpîrsê ofîsa ragihandina QSD`ê di hevpeyvîneke li gel amadekarê lîkolînê de, 7`ê Tîrmeha 2024`an

⁹² بیان رسمي لقسد حول "إنهاء عملياتها الأساسية في دير الزور" – الرابط: <https://sdf-press.com/?p=40708>

⁹³ Piştî ku Hêzên Sûrîyaya Demokratîk (QSD) fermanarê Meclisa Leşkerî ya Dêra Zorê, Ehmed el-Xebîl (Ebû Xewla), di 27`ê Tebaxa 2023an de li bajarê Heseke girtin, rewşa ewlehîyê li gundewarê Dêra Zorê bi temamî aloz bû. Piştî ew bi tohmên cûrbecûr ji karê xwe hate bidûrxistin, ev yek bû sedema alozîyan di navbera eşîrên herêmê de, ku paşê veguherî pevçûnên çekdarî û di encamê de zêdetirî 50 sivîl û leşkeran hatin kuştin.

⁹⁴ Hevpeyvînek li gel Ehmed Fewaz El-Rehman, 6`ê hizêrana 2024`an.

⁹⁵ Di sala 2014an de, DAIŞê Dêra Zorê kontrol kir, ku bajarekî girîngîya stratejîk ji ber nêzîkbûna wê bi sînore Iraqê re ye. Di 2`ê Mijdara 2017an de, rejîma Sûrîyê vegerandina bajêr ragihand.

de xwedî hawîrdorek piştgir⁹⁶ e ku li dijî polîtîkayên Rêveberîya Xweser derdikeve. Ev yek şert û mercên guncaw ji bo rêxistinê diafirîne da ku li dijî QSD`ê sor bike û êrîşên dualî li dijî wan pêk bîne (êrîşên çekdarên eşîrî û yên din ji hêla DAIŞê ve). Şer û pevçûnên ku di navbera yên ku jê re "hêzên eşîrî" tê gotin û QSD de derketine bi piranî li gundewarê rojhilatê Dêra Zorê kom bûne, ku asta çalakîya şaneyên DAIŞê bi gelemperî bilind e.

Du: Xebatên dij-terorê ne têrker in

Operasyonên ewlehî⁹⁷ û îstîxbaratî bingeha stratejîya QSD`ê li dijî şaneyên veşartî yên DAIŞê li bakur-rojhilatê Sûrîyayê ne. Ev yek bi êrîşên asmanî yên Hevpeymanîya Navdewletî bi pêşengîya Amerîkayê ve tê temamkirin, ku hêzên ewlehîyê yên navxweyî yên Rêveberîya Xweser, ligel QSD, çekdarên DAIŞê digirin û dişopînin. Ev yek bi taybetî piştî ku DAIŞê stratejîyeke "şerên westandinê" pejirand û bal kişand ser êrîşên lêxistin û revê, ji ber ditirsa ku hêzên wê westin û rasterast werin armancgirtin, lewra ji pevçûnên leşkerî yên rasterast bi dûr diçû.

Di qonaxa berî şerê Baxozê de, di navbera Hevpeymanîya Navdewletî û QSDê de di şerê li dijî DAIŞê de hewldanên zelal û hevkarîya rasterast hebûn. Lêbelê, piştî Baxozê, asta van hewldanan daket asta tenê çalakkirinê⁹⁸, ango di çarçoveya perwerde û parastina hewayî de. Hevrêzîya giştî di navbera QSDê û Hevpeymanîya navdewletî de di asta xwe ya normal de ma û neguherî, ji ber hebûna odeyên operasyonên hevbeş di navbera her du alîyan de. Ji ber vê yekê, kêmbûna asta van hewldanan bû sedema ku QSD bi pevçûnek piralî bi DAIŞê re rû bi rû bimîne. Tevî destkeftiyên berê yên QSDê di şerê li dijî DAIŞê de, ew niha bi gelek pirsgirêkan re rû bi rû ye ku hewlên wê yên şerê li dijî DAIŞê berûpaş vedigerin û rê li ber şîyana wê ya parastina bi hezaran çekdarên tundrew digirin, ev ji bilî endamên rêxistinê yên jin, ku ew bi zarokên

⁹⁶ Ferhad Şamî, berpîrsê ofîsa ragihandina QSD`ê, ji Navenda Firatê re got: "Gund û dever hene, bi taybetî li Dêra Zorê û Reqayê, ku hîn jî ber bi rêxistinê ve diçin û piştgirîyê didin wê. Em ji ber hasasîyet û xetera wan van deveran wekî 'herêmên sor' bi nav dikin. Hejmareke mezin ji şaneyên veşartî yên rêxistinê li deverên ku berê ji rêxistinê hatine rizgarkirin hene, û mijûlbûna bi wan re dijwar e ji ber ku di nav sîvîlan de xwe vedişêrin, ev ji bilî hevkarîya hin sîvîlan bi van şaneyan re li hember pereyan."

⁹⁷ Hêzên Taybet ên Ewlehîyê yên QSDê û Yekîneyên Dijî Terorê di pêşengîya hewldanên şerê li dijî DAIŞê de ne.

⁹⁸ Hevpeyvîneke ⁹⁸ Navenda Firatê bi Ferhad Şamî, berpîrsê ofîsa ragihandina QSD`ê re.

xwe re di kampan de ne. Şaneyên DAIŞê fermanên QSDê û serokêşîran armanc digirn û bi rêya tirsê bandora xwe li ser mirovên ku li deverên berê⁹⁹ ji hêla DAIŞê ve dihatin kontrolkirin dijîn zêde bikin. Bi taybetî, bandora berfireh a şaneyên DAIŞê li Dêra Zorê tirsek di nava niştecihan de bi xwe re anîye û hewldanên berhevkirina îstîxbaratê yên QSDê û hevpeymanîya navneteweyî têk birîye. Ji ber vê yekê, di vê qonaxê de pêwîstîyek mezintir bi piştgirîkirina QSD`ê heye, ji ber ku şerê li dijî van şaneyan taktîk û rêbazên pêşketî û modern hewce dike ku li ba QSD`ê peyda nabin¹⁰⁰.

Li alîyêkî din, derengmayîna darizandina çekdarên DAIŞ`ê yên li Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê girtî ne jî ji bo xebat û operasyonên QSD û Hevpeymanîya Navdewetî li dijî Şaneyên veşartî dibe astengî, û ne dûr e ku DAIŞ bixwe vê derengmayîna han bi kar bîne û di alîyê propeyandaya xurtkirina navûdengîya rêxistinê di nava alîgirên wê de li herêmê û tevaya cîhanê bi kar bîne û bêje Dewleta Îslamî li Îraq û Şamê hîna heye û roj bi roj berfirehtir dibe, bêyî ku ti cezayekî qanûnî yan astengîyeke din li pêşîya wê hebe. Ji wê zêdetir, ev derengmayîna han dibe barekî hiqûqî û qanûnî li ser milê Rêveberîya Xweser di wextekî de ku ti piştgirîyeke sîyasî yan aborî bo wê nayê pêşkêşkirin¹⁰¹.

Pêngav û operasyon

Hêzên Sûrîyaya Demokratîk (QSD) û Hêzên Ewlekarîya Hundirîn ên Rêveberîya Xweser, bi hevkarîya Hevpeymanîya Navdewletî, ji dema têkçûna rêxistinê li Baxozê sala 2019an, bi taybetî li deverên ku berê ji rêxistinê hatibûn rizgarkirin, wek Reqa, Dêra Zor û gundewarê Heseke, li seranserê bakur û rojhilatê Sûrîyayê (herêmên Rêveberîya Xweser) gelek operasyon û pêngavên ewlehîyê li dijî şaneyên veşartî yên DAIŞê pêk anîne, li gel pêngav û operasyonên li kampa Holê jî hatin encamdan.

⁹⁹ DAIŞ`ê ji nivê sala 2022`an û vir de êrîşên xwe yên li dijî bendên kontrolê li gundewaran zêde kir, û pê re teqemenîyên bideştçêkirî yên wesayîtên şervanên QSD`ê dikin armanc bi kar anîn, weke ku hewl bidin rê li ber hevkarîya çî kesî bi hêzên ewlekarîyê re bigirin. Di van êrîşan de şaneyên ku ji 5-6 êrîşkaran pêk dihat dihatin bikaranîn, û bi wan re hejmarek çekdar alîkarîya wan dikirin û ji dûr ve çavdêrî dikirin. Jêder:

. "احتواء تنظيم الدولة الإسلامية الذي يظهر قدرة على البقاء في شمال شرق سورية" - ص 24.

¹⁰⁰ Jêdera navborî, R5

¹⁰¹ Hevpeyvînek bi Xalid Îbrahîm, endamê desteya Rêveber a Têkilîyên Derve ya Rêveberîya Xweser a Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê re, 21ê Tebaxa 2024an de hatiye kirin.

Bi van pêngav û operasyonan bi sedan endamên şaneyên veşartî yê rêxistinê hatin girtin û gelek çek û cebilxane hatin desteserkirin. Lê belê, tevî vê yekê, rewşa li bakur-rojhilatê Sûrîyayê ji ber çend sedeman nêrîm dimîne, ya herî girîng jî çalakîya berdewam a şaneyên DAIŞê û operasyonên wan ên bi armanca têkbirina ewlehî û aramîyê. Ji ber vê yekê, ev operasyon û pêngav bê encam dimînin û tenê armanc dikin ku serkeftina leşkerî bi dest bixin, bêyî ku rêxistin û îdeolojîya wê ji kokên wê were rakirin. Hewldanên nerm¹⁰² ên Rêveberîya Xweser û civaka navneteweyî, nemaze li deverên ku ji rêxistinê hatine rizgarkirin, li gorî hewcedarîyên heyî ne li gorî asta pêwîst û gunçaw in. Ji ber vê yekê, tevî destkeftiyên girîng ên li dijî rêxistinê hatine bidestxistin jî, lê dîsan jî ew destkeftî bi parastina aramîya ewlehîyê ya jiberhevçûyî ve girêdayî ye.

Ji bo naskirin û çîrovekirina bêaramîya ewlehîyê ya berdewam li herêmên Rêveberîya Xweser, rewşa li kampa Holê, ku gelek pêngavên ewlehîyê ji hêla QSD û Hêzên Ewlekarîya Navxweyî ve li dijî şaneyên veşartî yê DAIŞê hatine lidarxistin, wekî mînakek ji rewşa ewlehîyê ya tevlihev a ku rêveberîya xweser piştî jiholêrakirina "xîlafeta" DAIŞê li bakur-rojhilatê Sûrîyayê pê re rû bi rû maye.

¹⁰² Hîn jî li bakur û rojhilatê Sûrîyayê dever hene ku ji bo vegera DAIŞê wekî zemînek şîn tene hesabandin. Hewldanên ne-leşkerî li van deveran bi leza pir hêdî û qels pêşve diçin, nemaze di biwarê jiholêrakirina îdeolojîya tundrew a rêxistinê û xebata ji bo entegrekirina komên civakî yê alîgirê DAIŞê di nav civakên wan ên berê de (berî ku DAIŞ bigire dest) û guhertina raman û baweriyên wan. Di encamê de, paşguhkirina hewldanên nerm dê bibe sedema zemînek ji bo tevlikerîna endaman û avakirina bingehek gelêrî ya bi DAIŞê re dilsoz.

Kampa Holê yek ji pirsgirêkên herî girîng e ku fikar û tirsê çêdike¹⁰³, ew jî ji ber bandora zêde ya DAIŞê li kampê û belavbûna îdeolojîya wê. Ew her wiha ji ber girîngîya xwe ji bo rêxistinê bûye mîna "dewleteke DAIŞê". DAIŞ hewl dide ku bi rêya şaneyên xwe yê veşartî yê li nav kampê, wê deverê kontrol bike, ev jî bilî perwerdekirina zarokan û amadekirina artêşeke bi navê "Aşbal El-Xîlafa", li alîyekî din, jinên DAIŞê jê hîna li nav kampê zarokan tînin û wan li ser fikirê DAIŞê mezin dikin, ev hemû jî ji bo jinûvejandina DAIŞê û amadekirina nîşekî nû ji artêşa "DAIŞ a pêşerojê"¹⁰⁴.

Li kampê gelek caran sûcên kuştin û tundûtûjîyê li ser destê şaneyan encam didin, û di 4 salan de bêhtirî 150 sûcî çêbûne, û tenê sala 2023`an 36 sûcên kuştinê hatine tomakirin¹⁰⁵. Cîhan Henan, birêvebera Kampa Holê dibêje: "Rola hêzên ewlekarîyê tenê parastin û çavdêrîkirina dergehên sereke yê kampê ye, her wiha dewrîyeyan jî li nav kampê digerin bîyê ku baregeh an navendên wan yê sabit li nav kampê", her wiha "bi derfetên biçûk û karînen hêsan niştecihên kampê diparêzin, û tevî ku pêngavên ewlekarîyê her I kampê tînin encamdan, lê dîsan jî bûyerên ewlehîyê çêdibin"¹⁰⁶.

Dumahî

Tevî têkbirina "xîlafet"a wê, hîna jî çalakîyên DAIŞê yê çekdarî li Sûrîyayê bi dawî nebûne, û sal bi sal êrîşên şaneyên wê yê veşartî zêdetir dibin, ev yek bixwe ji me re nîşan dide ku DAIŞ wek rêxistin bi dawî nebûye, nemaze ku faktorên dihêlin rêxistin berûpêş biçê hîna hene, eger li ser asta xwecihî be yan jî herêmî û navdewletî, ev li gel ku ti destpêşxerî û gavên navdewletî yê cîdî tune ne ku rêxistinê ji kok ve tîk

¹⁰³ Neteweyên Yekbûyî bi berdewamî hişyarî daye li ser xirabûna rewşa ewlehîyê ya li kampê. Di raporeke Sibata 2022an de, Koma Xebatê ya Konseya Ewlehîyê ya NY ya li ser DAIŞ û Grûpên Din ên Cîhadî "mînakeyên radîkalîzm, perwerde, berhevkirina pereyan û handana ji bo pêkanîna operasyonên derveyî" li kampê ragihand.

¹⁰⁴ Vegere: Zarokên DAIŞê li kamp û navendên rehabîlîtasyonê.. (Metirsî, kêşe, û rêyên çareserîyê) – Navenda Firatê ya lêkolînan: <https://firatn.com/kur/?p=2461>

¹⁰⁵ Rojnameya Brîtanî The Independent, di nixandina xwe de got ku kampa Holê li bakur-rojhilatê Sûrîyayê, ji ber zêdebûna hejmara kuştinan li wir, bûye yek ji "cîhên herî xeternak û xwîn yê li ser rûyê erdê". (Inside the 'deadliest place on earth': Murders surge in Syrian refugee camp stalked by Isis) - <https://2u.pw/8nYEBegR>

¹⁰⁶ كمال شيخو - "«قسد» تعرض حصيلة عملياتها ضد «داعش» خلال 2023 - صحيفة الشرق الأوسط - الرابط: <https://2u.pw/dq8Hxdr>

bibe, yan jî hindekî bare QSD û Rêveberîya Xweser sivik bikin, nemaze meseleya qonaxa piştî têkbirina "xîlafetê" ku paşmahîyên mirovî û îdolojîk ên xeternak bê çareserî hatin hiştin, di serî de jî şerê şaneyên veşartî yên ku hejmara wan bi hezaran tê texmînkirin. Li ser vî esasî em gihîştin hin encam û qewêtîyan.

Encam:

1- Stratejîya ku rêxistina DAIŞ`ê piştî bidawîbûna xîlafeta wê pejirandibû, ku xwe dispêre şaneyên xwe yên veşartî, li gorî şert û mercên heyî bû. Ji ber vê yekê, ragihandina têkçûna wê tenê destpêka qonaxek nû ya veguhêz di şerê li dijî rêxistinê de li Sûrîyayê bû.

2- Di wextekî de ku faktorên bi çalakîya DAIŞ`ê re dibin alîkar hîna hene û liberçav in, xetera vegera rêxistinê bi awayekî xurttir û rêxistinkirî hîn jî heye, û ne dûr e ew di dem û cihê guncaw de "xîlafetek" nû careke din ragihîne.

3- Hewldanên herêmî û navdewletî ji bo jîholêrakirina rêxistinê ne têrker û ne jî biryardar in. Ew di çarçoveya kontrolkirina rêxistinê û sînordarkirina demkî ya çalakîya wê de dimînin, nemaze di derbarê "hewldanên nerm" de li deverên ku ji rêxistinê hatine rizgarkirin.

4- Girtîgeh û kampên malbatên DAIŞê hedefa sereke ya planên DAIŞ`ê ne. Êrîşa li ser girtîgeha Xiwêranê sala 2022an mînakek ji berfirehîya planên xeternak ên komê bû, nemaze ji ber valahîyên ewlehîyê yên girîng ên ku hîn jî di van navend û kampan de hene. Kampa Hol li bakur-rojhilatê Sûrîyayê bûye çavkanîyeke navendî ji bo hêmanên DAIŞê, ku wekî "dewletek" û cihê ewle ji bo avakirina artêşeke nû ya çekdarên DAIŞê kar dike.

5- Nakokî û alozîyên berdewam di navbera endamên Hevpeymanîya Navdewletî ya ku li dijî rêxistinê şer dike de faktoreke girîng e ku beşdarî hêsankirina tevgera şaneyên veşartî yên DAIŞê û zêdekirina çalakîyên wan li Sûrîyayê dibe. Di wextekî de ku Sûrîyayê dabeşî gelek herêmên hegemon bûye û her wiha nakokîyên herêmî û navdewletî yên ku bandorê li şerê li dijî terorîzmê li Sûrîyayê dikin hîna hene.

6- Nebûna cidîtîyê ji alîyê hikûmeta Şamê û Rûsyayê ve di şerê li dijî rêxistinê de bûye sedema ku çekdarên rêxistinê li Çolistanê Sûrîyayê xwe komîserhev bikin, û bûye xaleke destpêkirina êrîşan li dijî herêmên Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê.

7. Herêmên ku ji hêla Tirkîyeyê ve li bakurê Sûrîyayê hatine dagirkirin ji bo serkirdeyên asta jorîn ên DAIŞê bûne deverên ewle. Ji ber vê yekê, fermanên ku şaneyên DAIŞê distînin ji herêmên ku ji hêla muxalefeta Sûrîyayê ya ku ji hêla Tirkîyeyê ve tê piştgirî kirin ve têne, ji ber ku endam û serkirdeyên DAIŞê dikarin bi hêsanî li van herêman bigerin.

8. Derengketina çareserkirina aloziya Sûrîyayê dikeve ber berjewendiyên rêxistinên terorîst de, bi taybetî jî DAIŞ.

9. Nebûna naskirineke siyasî bi Rêveberîya Xweser a Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê astengîyekê li pêşîya hewldanên dijî-terorê li herêmê nîşan dide, nemaze ji ber ku hin pirsgerêk hene di çarçoveya qanûnên civaka mirovî ya navneteweyî de, hewldanên navneteweyî û têkilîya fermî bi Rêveberîya Xweser re hewce dikin, wekî mijara kampên malbatên DAIŞê, girtîgehên çekdarên DAIŞê û navendên rehabilitasyonê yên zarokên wê.

Qewetî:

- Çareserkirina pirsgerêka şaneyên veşartî yên DAIŞê di çarçoveya qonaxêke nû û aloztir a şerê li dijî DAIŞê de, û aktîvkirina rola hevpeymanîya navdewletî da ku ji berî 2019`an bibandortir be. Divê ev rol ji hêzê wêdetir were bipêşxistin da ku beşdarîya rasterast ligel hewldanên hêzên herêmî yên çalak li ser erdê jî di nav xwe de bigire.

- Xebat ji bo jîholêrakirina faktorên ku bûne sedema derketina DAIŞê û zêdebûna çalakîya şaneyên veşartî yên wê, bi taybetî êrîş û gefên dewleta Tirkîyê li dijî herêmên Rêveberîya Xweser, û alozî û pevçûnên herêmî yên ku xizmeta berjewendiyên rêxistinên terorîst dikin, nemaze yên ku di navbera dewletên endamên Hevpeymanîya Navdewletî ya li dijî DAIŞê de çêdibin.

- Zêdekirina piştgirîya leşkerî û lojîstîkî ji bo QSDê, ji ber ku rasterast li dijî şaneyên veşartî şer dike, bi taybetî di derbarê taktîk û rêbazên pêşketî û nûjen ên rûbirûbûnê de ku li ba QSD tune ye.
- Bi ewlekirina girtîgeh û kampên malbatên DAIŞê û rêgirtina li ber valahîya ewlehîyê ya ku ji hêla şaneyên DAIŞê ve tê bikar anîn. Wekî din, ewlekirina rêyên bazirganîyê li hemî deverên Sûrîyayê, ku wekî çavkanîyek girîng a piştgirîya darayî ji bo rêxistinê têne hesibandin.
- Piştgirî û zêdekirina hewldanên hêza nerm li deverên ji destê DAIŞê hatine rizgarkirin, wek Reqa, Dêra Zorê û gundewarê Heseke, û xebat ji bo zuhakirina çavkanîyên îdeolojîya DAIŞê.
- Naskirina sîyasî ya Rêveberîya Xweser a Bakur û Rojhilatê Sûrîyayê dê hewldanên dijî-terorê li herêmê xurt bike û pirsgerêkên mayî yên ku ji hêla şaneyên veşartî yên DAIŞê ve têne bikaranîn da ku çalakî û operasyonên xwe zêde bikin çareser bike. Ev pirsgerêk pirsgerêka malbatên DAIŞê yên li kampan, zarokên DAIŞê yên li navendên rehabilitasyonê, û darizandina endamên DAIŞê yên li girtîgehan in.
- Pêşxistina reformên sîyasî li herêmê, jiholêrakirina gendelîyê, û balkişandina ser baştirkirina şert û mercên jîyan û aborî û têkoşîna li dijî îdeolojîyên tundrew ên ku dibin sedema gurkirina nakokîyên mezhebî û dabeşbûna civakî.

Jêder û çavkanî

Pirtûk:

- محمد نعمة السماوي، "الخلايا النائمة والتقنيات المتطورة لصناعة الإرهاب"، دار الكتب التاريخية ناشرون، الطبعة الأولى، 2015.

Lêkolîn:

- د. محمد أبو رمان، "مستقبل داعش: عوامل القوة والضعف (ديناميكيات «الخلافة الافتراضية» وفجوة استراتيجيات مكافحة الإرهاب)"، دراسة تحليلية، تشرين الثاني 2020.

- Zarokên DAIŞ`ê li kamp û navendên rehabîlîtasyonê.. (Metirsî, kêşe, û rêyên çareserîyê) – Navenda Firatê ya lêkolînan: <https://firatn.com/kur/?p=2461>

Raporên hiqûqî û rojnamevanî:

- "احتواء تنظيم الدولة الإسلامية الذي يظهر قدرة على البقاء في شمال شرق سورية"، مجموعة الأزمات حول الشرق الأوسط، تموز 2022 | تقرير الشرق الأوسط، رقم 236.
- "ملف خاص: معلومات وأسماء قيادات ومقاتلي داعش الذين يقاتلون الآن ضمن صفوف الفصائل التابعة لتركيا في شمال سوريا"، الرابط: <https://vdc-nsy.com/archives/27336>
- جوان سوز، "تهديد أمني تثيره جهاديات مخيم الهول السوري"، موقع صدى، رابط: <https://n9.cl/b8zqjv> المادة:
- صحيفة الشرق الأوسط:
- استكمال البحث عن سجناء «داعش» في الرقة بمساعدة استخبارات «التحالف»، الرابط: <https://2u.pw/rGrvxFOY>
- "نساء «الخلافة» في «الهول» و«روج»... مصائر مجهولة على مد البصر"، الرابط: <https://2u.pw/Uf0YVC7w>
<https://2u.pw/gcz8Zbjv> - 89 قتيلًا في «تمرد داعش» بالحسكة، الرابط:
- صحيفة العرب، "تقوية تركية في التعامل مع داعش: حليفة له وشريكة في التحالف ضدّه"، الرابط: <https://2u.pw/PwcnGSSA>
- مركز توثيق الانتهاكات، "اعترافات: خلية مولتها تركيا قامت بتنفيذ 20 عملية وتسببت بمقتل 200 شخص"، الرابط: <https://vdc-nsy.com/archives/26250>
- مركز معلومات شمال وشرق سوريا، "تقرير الخلايا النائمة لشهر ديسمبر، داعش يغتال مدنيين مرتبطين بـ الإدارة الذاتية لشمال وشرق سوريا"، الرابط: <https://2u.pw/snlonkiW>
- وكالة نورث برس، "زكاة بالإكراه.. داعش يفرض الإتاوات على ميسوري الحال في دير الزور"، الرابط: <https://2u.pw/tuddltbp>

Gotar:

- بهاد الدين عياد، "كيف يستثمر "داعش" الحرب الروسية - الأوكرانية؟"، اندبندنت: <https://2u.pw/mdTcFa>، الرابط:
- حسين أبو هنية، "تنظيم الدولة" وهدية جائحة "كورونا"، موقع عربي 21، الرابط: <https://2u.pw/rmkZLrxT>

- (الجهادية العالمية تنتعش بفضل جائحة "كورونا")، معهد السياسة والمجتمع، الرابط: <https://2u.pw/3sRBSc0I>
- ديفورا مارغولين وكميل جابلونسكي، "بعد خمس سنوات على سقوط الخلافة، لا يزال الكثير كما هو في شمال شرق سوريا"، معهد واشنطن لسياسات الشرق الأدنى، الرابط: <https://2u.pw/0jnwVYW1>
- لزيكين إبراهيم، "داعش" يعيد إحياء نفسه... الاستراتيجية والهيكلية التي يتبعها والعوامل المساعدة، مركز الفرات للدراسات، الرابط: <https://firatn.com/?p=4200>
- مظلوم عبدي، "حرب المسيرات التركية تدمر البنية التحتية لـ"قسد" في شمال شرق سوريا وتحشد من جهود مكافحة الإرهاب"، مندى فكرة (وهي مبادرة لمعهد واشنطن ميرفت عوف، "عودة تنظيم الدولة.. ماذا وراء أحداث سجن الحسكة السوري؟"، <https://2u.pw/J3Emkk41> شبكة الجزيرة، الرابط: <https://2u.pw/J3Emkk41>
- هارون ي. زيلين وإيلانا وينتر، "عام واحد على خريطة أنشطة تنظيم الدولة الإسلامية على الصعيد العالمي"، معهد واشنطن لسياسات الشرق الأدنى، الرابط: <https://www.washingtoninstitute.org/ar/policy-analysis/am-wahd-ly-khrytt-anshtt-tzym-aldwlt-alaslamyt-ly-alsyd-alalmy>

Gotarên bi zimanê bîyanî:

- Aaron Stein, "Islamic State networks in Turkey", Atlantic Council: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/islamic-state-networks-in-turkey/>
- Aaron Y. Zelin, Devorah Margolin, "The Islamic State's Shadow Governance in Eastern Syria Since the Fall of Baghuz", Washington Institute: <https://2u.pw/XtGQDYKg>
- Charles Lister, "CENTCOM says ISIS is reconstituting in Syria and Iraq, but the reality is even worse": <https://2u.pw/hR0uj0p8>
- Jason Burke- "Gaza conflict could fuel IS and al-Qaida revival, security experts warn"- The Guardian- Link: <https://2u.pw/E2zMK2Cb>
- RIC - The Battle of Heseke 2022: Timeline and Analysis: <https://2u.pw/bHps71mR>

Malper:

- <https://etidal.org/reports/cells/> موقع اعتدال، تفكيك الخلايا، الرابط:
- موقع العين الإخبارية، "استراتيجيات داعش بعد انهيار جغرافية التنظيم"، الرابط: <https://al-ain.com/article/terrorism-geographically>
- موقع عربي 21، "تنظيم الدولة يعود لشن هجمات بسوريا تستهدف حقول النفط"، الرابط: <https://2u.pw/CD3eeR4h>
- موقع دار الإفتاء المصرية، "مرصد الإفتاء: غزوات الاستنزاف" استراتيجية الدواعش: <https://cuts.top/HDHZ> للعودة إلى الخلافة المزعومة"، الرابط:
- موقع فكرة، "بقاء عناصر داعش" الفارين من سجن الصناعة، يقلق سكان الحسكة"، الرابط: <https://2u.pw/llMwplgR>
- موقع قناة العربية، "أجرت موفدة قناة العربية مقابلة خاصة مع أحد عناصر داعش الموقوفين، تحدث فيها عن خلايا التنظيم النائمة في المنطقة"، الرابط: <https://www.youtube.com/watch?v=eoJsCv81S2A>
- داعش كسر الأقفال.. دواعش يفجرون مفاجآت عن المصالح المشتركة بين التنظيم وتركيا"، الرابط:

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=VW1EIS2X6AI>

- "قيادي بداعش يكشف للعربية تفاصيل الهجوم على سجن غويران في سوريا"، <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=-qJRi3cSlxw> الرابط:
- موقع قوات سوريا الديمقراطية، "بيان القيادة العامة لقوات سوريا الديمقراطية بخصوص الهجوم الأخير لإرهابيي داعش على سجن الصناعة"، الرابط: <https://sdf-press.com/?p=36152>
- موقع المرصد السوري لحقوق الإنسان:
 - "قوى الأمن الداخلي" أسايش " تحبط محاولة تهريب نساء من الجنسية العراقية من <https://n9.cl/9unck> مخيم "الهول" جنوب شرق الحسكة"، الرابط:
 - "قوات سوريا الديمقراطية تلاحق فلول داعش في "الهول""، الرابط: <https://n9.cl/b2u82>
 - "بمعدل نحو استهداف كل يوم.. المجموعات التابعة لإيران تستهدف القواعد الأميركية في سورية 54 مرة منذ مطلع العام الجديد نحو 40 منها على حقل العمر <https://2u.pw/YPH1Hd2L> وكونيكو"، الرابط:
 - خلايا "التنظيم" تهاجم حاجزاً لقوى الأمن الداخلي "الأسايش" في ريف دير الزور <https://2u.pw/INaxRgE3> الشرقي - الرابط:

- "تنظيم الدولة الإسلامية يعلن عن إطلاق حملة "نار" لزعيمة EuroNews موقع ،
الرابط: <https://2u.pw/BYHjXXT3> السابق"،
- موقع وكالة الفرات، "المخابرات السورية تقف خلف اغتيال وجهاء العشائر العربية"،
الرابط: <https://n9.cl/tm4d5>
- تجري لقاءً مع العقل المدبر لتفجير نوروز الحسكة ANHA موقع وكالة هاوار،
الرابط: <https://2u.pw/ArG3XL42> وعشرات الهجمات في الجزيرة"،